

DE IT-PROFESSIONELLES FAGBLAD

PROSA

PROSAbladet

Nr. 4 april 2004

Få en bedre løn...

Programmør for sjov...

Computer Forensics...

Adresse:

Ahlefeldtsgade 16, 1359 Kbh. K.
Tlf. 33 36 41 41, fax 33 91 90 44
PROSAbladets
postgiro: 6 58 08 90,
e-mail: prosabladet@prosa.dk

Ansvarshavende redaktør:

Thor Temte
tth@prosa.dk

Redaktionel medarbejder:

Julie Bech jub@prosa.dk

Udgivelsesdato og deadline:

Udkommer en gang hver måned,
undtagen juli måned. **Næste gang 21. maj**
Deadline for artikler: **4. maj**
Læserbreve: **10. maj**

Redaktionsudvalg:

Knud Erik Petersen formand, Bjørn West,
Michael Harly, Torben Schou Jensen
og Troels Gade.

Artikler:

Synspunkter, der fremføres i signerede artikler,
er ikke nødvendigvis dækkende for redaktionens
opfattelse. Rubrikken „Synspunkt“ stilles til rådighed
for Hovedbestyrelsen.

Annoncer:

DG Media a/s
Telefon: 70 27 11 55
E-mail: epost@dgmedia.dk
Deadline for næste nummer:

Den 6. maj

Abonnement:

Privat abonnement koster
250,00 kr. om året, incl. moms.

Oplag:

Oplag 12.500

Teknisk produktion:

PROSA
Forsidebillede: pas

Illustrationer:

Hvis ikke andet er angivet,
PROSAarkiv
Layout og sats: Palle Skramso
Tryk: KLS Grafisk Hus

Papir og produktion er
godkendt til
Nordisk Miljømærkning

SYNSPUNKT

Den ”danske model” virker ikke

Ved de netop afsluttede overenskomstforhandlinger er det endnu en gang bevist, at den højt besungne ”danske model” på arbejdsmarkedet ikke virker, og især ikke for de små organisationer.

I Danmark laver arbejdsmarkedets parter selv de aftaler, som regulerer forholdet mellem lønmodtagere og arbejdsgivere. Det er den danske model. I det sydlige Europa derimod reguleres arbejdsmarkedet i langt højere grad gennem lovgivning.

Ved disse overenskomstforhandlinger er den frie forhandlingsret igen blevet sat ud af kraft. For arbejdsgiverne betyder forligsmandsloven, at arbejdsgiverne kan læne sig tilbage. De behøver ikke at indgå reelle forhandlinger. Det kan de gøre, fordi forligsmanden næsten altid følger arbejdsgivernes ønske om sammenkædning af overenskomstområderne i en stor afstemning.

Det har han også gjort denne gang. Blandt de overenskomster, der er med i dette bunkebryllup, er den, som PROSA/SAS har med virksomheden CSC Airline Solutions (CAS). CAS er det tidligere it-datterselskab i SAS, som blev solgt til CSC i begyndelsen af året. Det har været vanskeligt at få gang i reelle forhandlinger med CAS – ja, det har bestemt set ud som om arbejdsgiverne bevidst spillede på at få sendt forhandlingerne i Forligsinstitutionen. Denne gang betyder sammenkædningsreglerne, at PROSA/SAS skal stemme sammen med 650.000 andre lønmodtagere, som har helt andre forhold og dermed ser anderledes på mæglingsskitsen. Det drejer sig om kontorfolk og chauffører, it-folk og finmekanikere, slagtere og bygningsarbejdere – alle sammen i en stor bunke. Reelt betyder det, at den ret til konflikt, som findes på det enkelte overenskomstområde, bliver sat ud af kraft.

Det er gammel traditionen i PROSA, at det er de berørte medlemmer, der selv afgør, hvilke krav der stilles, hvordan kravene skal forhandles og stemmer om forslaget til overenskomst. Men reelt er vores medlemmer sat uden for indflydelse ved sammenkædningen. Om så hvert eneste medlem, som er omfattet af PROSAoverenskomsten stemmer nej, kan den vedtages, hvis andre, som stemmer om noget ganske andet, stemmer ja eller undlader at stemme. Det er simpelthen flertalsdiktatur af værste skuffe – og ikke i takt med vores normale forståelse af demokrati.

Det er efterhånden mange år siden, der har været reelle forhandlinger om PROSA/SAS-overenskomsten. Det er jo ellers de reelle forhandlinger, som gør, at man kan nå frem til de aftaler, der lige præcis passer til vilkårene inden for et enkelt overenskomstområde – en meget vigtig pointe i ”den danske model”.

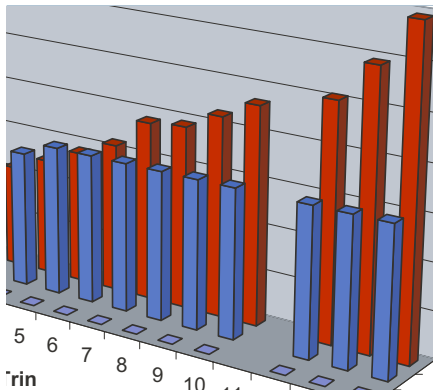
Samtidig med at forligsmanden lytter til arbejdsgiverens ønske om sammenkædning, har han vist stor forståelse for, at SAS denne gang ikke har ønsket at få de lokale overenskomster med de faglige organisationer sammenkædet med andre overenskomster. Arbejdsgiverne får lov til at vælge på alle hylder, som det nu passer bedst ind i deres kram. Men lønmodtagerne må finde sig i sammenkædning, selv om de protesterer, når altså deres arbejdsgiver ønsker det.

For en række overenskomstområder indeholder mæglingforslaget en bestemmelse om, at man fremover ikke skal have overtidsbetaling for overarbejde, der er forårsaget af en overenskomststridig strejke (dog ikke for CAS). Mæglingforslaget indeholder aftale om en barselsfond, som kun gælder overenskomster mellem Dansk Arbejdsgiverforening og LO. PROSA mener i øvrigt, at barselsfonden skal være lovgivningsstof – og gælde for alle lønmodtagere.

PROSA opfordrer alle stemmeberettigede til at stemme nej til mæglingsskitsen.

Peter Ussing

Få en bedre løn

It-løn i det offentlige er, som det vil være de fleste af dette blads læsere bekendt, ikke helt på niveau med lønnen i det private. Alligevel rummer overenskomsterne forskellige muligheder for lønforbedringer. Her skal vi se på én af dem.

side 7

Programmør for sjov

I spilbranchen tæller entusiasme – ikke eksamenspapirer. I en verden af drengereve, der leger sig gennem arbejdsdagen, er spil og leg en dødsensalvorlig, kreativ proces, hvor glade amatører i fællesskab leger sig frem til et velafbalanceret spil. Der er nemlig ingen formel uddannelse for spilprogrammører.

side 16

Computer Forensics

Det er ikke sjovt, når harddisken går i stykker. Har man ikke en ordentlig backup, og det er der mange, der ikke har, kan man miste uerstatelige billeder, breve, film etc., og mange timers anstrengelse foran skærmen kan være tabt for evigt.

side 20

ANNONCE - DEADLINE

Næste nummer af PROSAbladet udkommer den 21. maj.

Deadline for annoncer:

Den 6. maj

med morgenposten

DG Media a/s

Studivestergade 5-7

1455 København K

Telefon: 70 27 11 55

Fax: 70 27 11 56

E-mail: epost@dgmedia.dk

PROSA

bladet.

Indhold

Synspunkt

Den "danske model" virker ikke 2

Nu gider vi ikke mere pjat 4

Få en overenskomst – det betaler sig i det lange løb 6

Få en bedre løn 7

Det skal nok lykkes 8

Lovforslag om aktieoptioner forringer ansattes vilkår 10

Ny PROSA Pensionsordning 11

På jobtræning i en virksomheds-simulator 12

Faglig talt
Forår for APR-netværket 14

Vi ved, vi har talentet 15

Programmør for sjov 16

1. maj i PROSA 19

Når harddisken går i stykker 20

Gode råd om søgemaskineoptimering 22

Til et 11-tal 24

Tips og tricks
Mono - En open source software implementation af .NET 26

Bag strimlen i delvist digital bio 28

Ferieloven 30

A-kassen orienterer 32

Debat 34

BOG-INFO 35

Kurser og foredrag 37

Hack en cola 40

Nu gider vi ikke mere pjat

It-folk har altid skiftet fra HK til PROSA uden problemer. It-folkene i Hjemmeværnskommandoen føler sig ramt af en højere uretfærdighed af de lønnedgange, der efter 1 års strid, nu er sat i kraft. PROSA kompenserer lønnedgangene, indtil sagen vindes mod Personalestyrelsen. Troen på sejr vakler ikke.

AF JEANETTE GRØN MADSEN,
FREELANCEJOURNALIST

- Er jeg pludselig blevet 20.000 kr. dårligere til mit arbejde? Spørgsmålet kommer fra it-konsulent i Hjemmeværnskommandoen Henrik Jordt, hvis lønseddel pr. 1. april 2004 ser anderledes ud. Til læggene er væk. Den lønnedgang, der har været hovedperson i 1 års strid mellem PROSA og Personalestyrelsen, er netop blevet en realitet for it-folkene. It-folkene ville ud af HK og ind i PROSA, men det har langt fra været en lige vej at gå.

Der er forskel på fisk

Fx foregik skiftet fra HK til PROSA for it-folkene på en anden offentlig arbejdsplads, nemlig Den Sociale Sikringsstyrelse, helt uproblematisk to år tidligere. Dengang blev den nye løn, med PROSA ved roret, hurtigt godkendt af Personalestyrelsen og gav endda lønstigninger til alle it-folkene. Der var derfor intet, der kunne advare Hjemmeværnskommandoens it-folk om, at deres skifte – der ikke adskiller sig fra kollegernes i Sikringsstyrelsen – skulle give problemer. Og slet ikke lønnedgang. Personalestyrelsen understreger, uden at ville gå i detaljer, at der var særlige omstændigheder under Den Sociale Sikringsstyrelses overgang til PROSA. For Hjemmeværnets vedkommende kompenserer PROSA de uheldige it-folks lønnedgang, mens sagen kører, og indtil den vindes. For sikker på sejr er man – trods alt.

Intet ændret – udover lønnen

- Vi beklager situationen, men har ikke hjemmel til at give mere i løn, forklarer Lone Retoft, kontorchef i arbejdsmarkedspolitisk kontor, Personalestyrelsen.

- Pjat, siger Steen Andersen, faglig sekretær, en hjemmel består af, at vi indgår en aftale om, at pengene udbetales – intet andet. Det har vi tilbudt flere gange, men Personalestyrelsen nægter.

Og pjat, siger it-folkene. De er ikke ude efter mere i lønningsposen. De er tilfredse med den løn, de plejer at få. Lønningangen effektueres fra marts til maj 2004, alt afhængig af, hvor længe man har været ansat. Op til 84.000 årlige lønkroner står den hårdest ramte nu til at miste. De har også mistet tålmodigheden.

Ikke mere pjat

- Nu gider vi ikke mere pjat, fortæller Christian B. Høst og Henrik Jordt, henholdsvis tillidsrepræsentant og stedfortrædende tillidsrepræsentant. De er trætte af forhalinger, manglende svar og dårlige undskyldninger fra såvel deres egen ledelse som fra Personalestyrelsens side og giver et eksempel:

- Det tog Personalestyrelsen mere end to måneder at bekræfte, at de havde modtaget brevet med vores forslag til den kommende voldgiftsags opmand (dvs. en mægler. Efter interviewet har Personalestyrelsen accepteret den foreslåede opmand, red.). Og det endda først efter, at vi havde rykket for svar. Nu venter vi så igen – denne gang på deres svar på selve brevet indhold. Det minder mest af alt om chikane. I mellemtiden sættes vi og vores kolleger ned i løn, men det gør åbenbart ikke indtryk.

- At det skulle være en forhalning af sagen er ikke korrekt, påpeger Lone Retoft, Personalestyrelsen og ønsker derudover ikke at kommentere den verserende sag.

Foto: Martin Foldgast

Arbejds miljø kulegraves

Lønstriden er faldet sammen med, at syv af de berørte it-folk er blevet flyttet til en nyetableret fællesdrift for Forsvarets it. Først troede de sig i lang tid fyret. Og så: Hvad er arbejdsopgaverne? Og til hvilken løn? Alt i alt har det psykiske arbejdsmiljø for Hjemmeværnskommandoens it-folk været elendigt. Som en af de ansatte udtrykker det:

- Informationsniveauet er ikke-eksisterende. Vi hører intet fra ledelsen eller personalekontoret. Det er ikke motiverende at blive sat betydeligt ned i løn og stadig skulle lave det samme arbejde. Hvad er det for en holdning at have til sine medarbejdere?

Nu vil arbejdspsykologer fra Aalborg Universitet gennemføre en undersøgelse af arbejdsmiljøet for it-folkene i Hjemmeværnet. Undersøgelsen vil ligge færdig juni 2004 som en offentlig tilgængelig rapport og vil basere sig på interviews med de ansatte. Hjemmeværnet som arbejdsgiver er også blevet indbudt til at være med i undersøgelsen.

PROSAklub for alle i Forsvaret

I den kommende tid vil PROSA tage initiativ til at samle alle PROSAmedlemmer i Forsvaret. It-folkene i Forsvaret sidder spredt på mange mindre arbejdspladser, derfor ønsker PROSA at etablere en PROSA-klub, der kan danne rammen om såvel erfaringsudveksling som sociale arrangementer for de mange små it-arbejdspladser.

Henvendelser kan stiles til faglig sekretær Steen Andersen, san@prosa.dk

Hør hvad alle har sagt om HP Integrity servere

Gå ind og kig på www.hp.dk/integrity i dag. Her kan du læse, hvad førende applikations leverandører, analytikere og IT-administratorer siger om HP Integrity servere. Du vil finde ud af, at denne serie af 64-bit industristandard servere, med **Intel® Itanium® 2 processor**, sikrer den ultimative kombination af fleksibilitet, driftsikkerhed og ydelse. Du vil opdage, at der er fuld understøttelse af kerneapplikationer fra SAP, Microsoft, Oracle, BEA m.fl. – og det samme gælder for Microsoft Windows Server 2003, Linux og HP-UX. Du kan også downloade IDCs White Paper *"Itanium 2-based Servers: Platforms for Flexible IT Deployment"*. Så når nogen spørger om Integrity, ved du præcis hvad der er blevet sagt.

HP INTEGRITY rx4640

Markedets bedste ydelse giver øget fleksibilitet

Op til 4 **Intel® Itanium® 2 processorer**,
6 MB cache pr. CPU og 64 GB RAM

Understøtter Microsoft Windows Server
2003, Linux og HP-UX

Form factor på 4U, 6 PCI-X-slots

Alle taler om dem. Se hvorfor på www.hp.dk/integrity

Få en overenskomst – det betaler sig i det lange løb

AF STEEN ANDERSEN, FAGLIG SEKRETÆR

Det har – også i nogle i PROSAbladets spalter – været hævdet, at overenskomster er rent spild af tid, og en ganske umoderne ting, der ikke appellerer til nutidens unge. Og da slet ikke til nutidens unge it-folk. Det er muligvis rigtigt, at overenskomster ikke fanger interessen hos de unge, men måske skulle nogle kigge nærmere på figur 1, der viser lønudviklingen for forskellige grupper på det private arbejdsmarked fra 1998 til januar 2004.

På trods af alle teorier om det modsatte, er lønniveauet (inkl. pensionsstigninger) steget langt kraftigere inden for de over-

enskomstdækkede områder end på det ”rigtige” private område med de individuelle kontrakter. Udviklingen i gennemsnitslønnen har været på ca. 13 % på de overenskomstdækkede områder mod ca. 9,3 % for de individuelle kontrakter.

Det skyldes, at tilvæksten af unge med relativ kort erfaring og derfor relativ lav løn, har været større blandt ansatte med individuelle kontrakter end blandt de ansatte på overenskomster.

Til gengæld sikrer overenskomsternes længere lønforløb, en regelmæssig lønstigning over en længere periode, når man først er blevet ansat.

Datagrundlaget

Grundlaget for tallene er de oplysninger om lønnen for januar 2004, som PROSA har indsamlet i perioden 30. januar til 28. februar 2004. Den samlede svarprocent er på over 39 blandt de adspurgte. I alt indkom mere end 3.000 besvarelser. Det langt højere end for andre organisationer, der laver lønstatistikker for it-medarbejdere.

Der er indkommet svar fra over 1300 forskellige virksomheder og arbejdspladser.

Statistikkerne

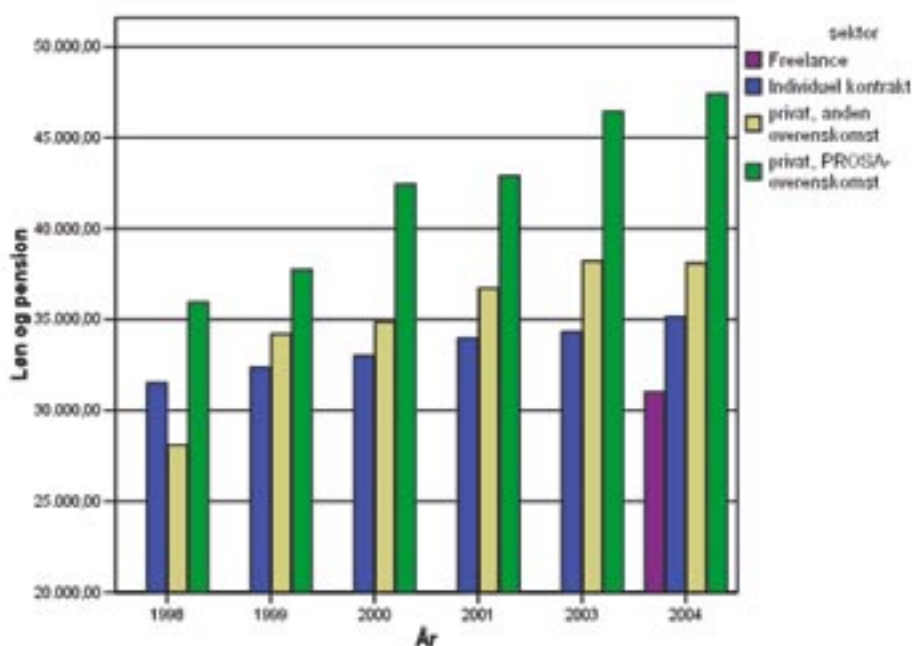
Statistikken, hvor hovedtallene kan ses på PROSAs hjemmeside, er opdelt efter, hvor i landet, man bor (øst eller vest for Storebælt), samt efter, om man er ansat i det private erhvervsliv eller i det offentlige. Herefter er statistikken opdelt på de traditionelle hovedfunktioner inden for it-faget: drift, programmering, planlægning og systemarbejde. Som noget nyt har vi i år suppleret tabellerne med gennemsnitslønninger for undervisere. Endelig kan man se lønnen i forhold til de spurgtes alder og anciennitet.

Den gennemsnitlige it-medarbejder

Den gennemsnitlige it-medarbejder er 80,4 % mand og 19,6 % kvinde. Sådan er i hvert fald kønsfordelingen blandt besvarelserne. Det betyder, at kvindeandelen af besvarelserne er steget ca. 1,5 % i forhold til 2003. Gennemsnitsalderen er på ca. 38 år og 5 måneder, og han/hun har ca. 12 år og 4 måneders erfaring fra it-branchen. Det er en svag stigning i forhold til gennemsnitsalder og –erfaring fra sidste år, og det bekræfter – endnu en gang – at det er svært for nye og nyuddannede at komme ind i branchen for tiden.

Tabellerne kan ses på: www.prosa.dk/

Lønforhold i det private

Få en bedre løn

It-løn i det offentlige er, som det vil være de fleste af dette blads læsere bekendt, ikke helt på niveau med lønnen i det private. Alligevel rummer overenskomsterne forskellige muligheder for lønforbedringer. Her skal vi se på én af dem.

AF STEEN ANDERSEN, FAGLIG SEKRETÆR

PROSA/STATs organisationsaftale indeholder en todelt lønskala (se illustration). Hvis arbejdet opfylder betingelserne i aftalens § 6, kan man aflønnes efter den højeste "lønramme". Det adskiller sig fra principperne i HK's aftale, hvor man har én ramme, men til gengæld har større råderum til at forhandle lokale tillæg.

Hvad er "ganske særlige krav":

Det er et vurderings spørgsmål, der i første omgang afgøres af din chef og dit lokale personalekontor. De skal ikke spørge nogen steder først, og det giver selvfølgelig et stort spillerum for lokale forskelligheder. Men man skal selvfølgelig se begrebet i forhold til resten af verden.

I øjeblikket udfører næsten 50 % af alle, der er ansat på STATs organisationsaftale arbejde, der gør, at de opfylder betingelserne. Så der er grænser for **hvor** svært det kan være!

Man kan også se på slutlønnen. Pr. 1. april 2004 vil den være på ca. 28.200 kr. om måneden, hvor **gennemsnitslønnen** for alle offentligt ansatte, jf. den seneste lønstatistik, ligger på ca. 29.300 kr. om måneden. Så "ganske særlige krav" må altså befinde sig under gennemsnittet!

Gode ideer til jobbeskrivelsen

Vær omhyggelig med udarbejdelsen af jobbeskrivelsen. Og sørg især for, at den bliver skrevet med ord, som kan forstås af folk, der kender dig, men ikke nødvendigvis ved særligt meget om it. Sørg for at fortælle om de ting som

- Du har ansvaret for, fx
 - Budgetansvar
 - Indkøb
 - Kontrol med ...
 - Sikkerhed
- Du
 - Koordinerer
 - Tilrettelægger
 - Administrerer
 - Designer – udvikler – planlægger
- Du underviser kollegaer i ...

Fortæl om omfanget og mangfoldigheden i dine arbejdsopgaver. Sidder du som eneste it-medarbejder har du helt automatisk et kolossalt ansvarsområde.

Hvad nu hvis...

Du får et afslag? Sørg for at få en begrundelse. Det er faktisk langt fra alle, der opfylder betingelserne. Men med en begrundelse for et afslag har du et udgangspunkt for at komme videre. Spørg, hvilke opga-

Rådighedsvagter

Hvor mange skal man være for at dække en døgnvagt ind og hvad skal man have for det. Det er et af de spørgsmål, vi har haft for nylig. I en it-afdeling, hvor brugere fra hele verden kan serviceres døgnet og ugen rundt, sidder 4-5 mand til at dele tjansen. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre. Især i ferie- og sygdomsperioder er det helt umuligt. Det er også umuligt at overholde arbejdsmiljølovens hviletidsbestemmelser. It-folkene er nu sammen med PROSA i gang med at lave et udspil til ledelsen.

Kreditkort: Ingen klar dom

Dommen er ikke så klar, som man kunne tro og ønske. Når en økonomichef bliver frikendt, må hvem som helst kunne frikendes, kunne man tro, men så enkelt er det ikke.

Det der ER klart i dommen, er at det er PBS, der skal godtgøre, at økonomichefen var bekendt med den forestående konkurs. Sagen er meget speciel, ved det, at det gjorde økonomichefen faktisk ikke. Konkursen kom nemlig meget pludseligt, som følge af mistede midler fra en samarbejdspartner.

Man vil altså fortsat kunne dømmes til at hæfte for træk på kortet, hvis man har haft kendskab til den dårlige økonomiske situation og mulige konkurs.

Hvad dommen vil betyde for den type kreditkort, som medarbejderen selv får udstedt på virksomhedens foranledning og med virksomhedens garanti, er uvist.

ver du skal varetage før, at ledelsen mener at du er berettiget til oprykning. Og find ud af, hvilke kvalifikationer du mangler og hvordan du tilegner dig dem. I urimelige tilfælde kan PROSA hjælpe, men som aftalen er udformet, er der faktisk også mulighed for, at arbejdsgiveren kan afslå ansøgningen ud fra lokale hensyn.

Inspiration på nettet

Du kan finde en samling af eksempler på ansøgninger (anonyme, selvfølgelig) på www.prosa.dk/stat. Vi vil også lave mulighed for, at du kan dele dine erfaringer – fx i form af din ansøgning – med dine kollegaer.

Det siger aftalen:

*"§ 6. Indplacering på/oprækning til højere løntrin
Såfremt arbejdet stiller ganske særlige krav i kvalifikationsmæssig, administrativ eller anden henseende, kan edb-medarbejdere indplaceres på 11. og flg. anc.år."*

Bestemmelsen handler om nyansættelser ("indplacering") og kan anvendes af folk, der allerede er ansatte, hvis deres arbejdsopgaver opfylder betingelserne. Der skal laves en jobbeskrivelse, der argumenterer for, at betingelserne er opfyldt. Få din chefs opbakning og gå sammen til personalekontoret med ansøgningen om indplacering.

Det skal nok lykkes

Tillidsrepræsentant Jette Strand Wermuth har kæmpet for, at hendes kolleger på Statens arkiver skulle nå op på det magiske løntrin 11. Hun er et levende bevis på, at det kan lade sig gøre. Hvis du mangler inspiration til, hvordan du tackler ledelsen, så læs hendes historie.

AF JULIE BECH,
INFORMATIONSMEDARBEJDER

Jette havde ikke været ansat på Dansk Statsarkiv mere end et år, før hun blev kastet ud i hvervet som tillidsrepræsentant for 13 it-folk i tre afdelinger i Viborg, København og Odense. Da hun startede var stort set ingen af hendes kolleger nået over løntrin 10. I dag er fem nået op over den magiske grænse. Der mangler stadig otte, men Jette føler, at hun via sit gode uformelle forhold til ledelsen, sin sparing med PROSA og ikke mindst sin vedholdenhed har en god sag. Det skal nok lykkes at få de sidste med over.

Brug din mellemlider

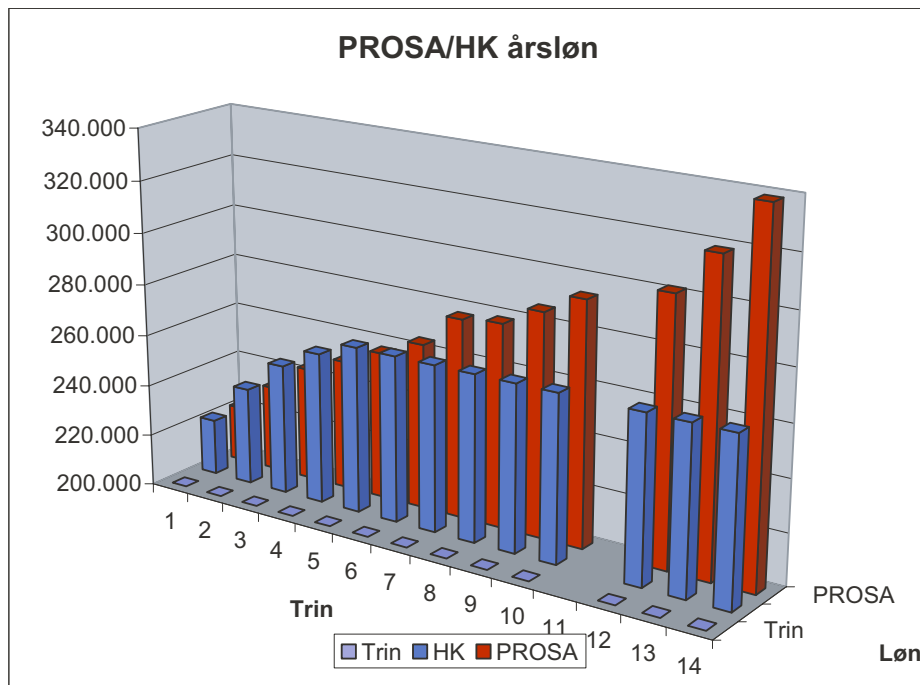
- Medarbejderne skal være på dupperne, understreger Jette Strand Wermuth. Husk altid at melde tilbage til tillidsrepræsentant og leder, når du får nye arbejdsopgaver. Det vejer til i lønforhandlinger.

Hun mener, at det første skridt i en løntrinssag er at overbevise medarbejderen om, at det kan betale sig at køre sagen, og at man er pengene værd. Dernæst skal mellemlideren overbevises.

- Det vejer simpelthen tungere, når både tillidsrepræsentant og mellemlider indstiller en medarbejder, siger Jette Strand Wermuth. En af de sværeste sager Jette har haft, var en medarbejder, som i 17 år havde været på løntrin 10. En virkelig skattet medarbejder, som Jette Strand Wermuth ikke tøver med at kalde guru. Han er en af de otte, som mangler lønhoppet.

Brug bestemte ord

- Når man indstiller, er det smart at bruge nogle bestemte ord – og helst ord, som ikke stammer fra it-verdenen, fordi den øverste ledelse tit ikke har begreb skabt om, hvad der egentlig foregår i it-afdelingen i detaljen, fortæller Jette Strand

Wermuth. For hende har det virket at bruge ord som: Flexibilitet, kreativitet og engagement.

Pres lønnen op for nyansatte

Når der bliver ansat nye, skal man som tillidsrepræsentant sørge for at få dem direkte på i hvert fald på løntrin 11. Jette praler dog af, at de sidste to, der blev ansat fik hun direkte op på løntrin 13 – med tillæg!

Godt forhold til ledelsen

Som udgangspunkt er ledelsen ikke meget for at komme til lommerne, men det kan betale sig at opbygge et godt forhold til dem, så man kan tillade sig at være uformel og drille dem lidt. Man må med sin attitude forsøge at få nedbrudt den usynlige barriere, der er mellem ledelse og de ansatte. Derfor lægger Jette Strand Wermuth mange kræfter i sit forhold til ledelsen.

- Så er der større sandsynlighed for, at forhandlingerne bliver gode og ender med et godt resultat, mener hun, som heller aldrig accepterer et nej i første omgang.

- Man skal blive ved med at presse og

bide sig fast i haserne på dem, siger hun og fremhæver netop det gode forhold til ledelsen, som en af de ting, som gør hvervet tillidsrepræsentant skægt og udfordrende. Hun tager det som en ros, at hun til det sidste lønhop, hun forhandlede på plads til medarbejderens fordel, fik at vide, at hun var hård at forhandle med.

PROSA kan hjælpe

Jette har også trukket på PROSAs erfaringer, når hun har forhandlet.

Steen Andersen, faglig sekretær for PROSA/STAT har f.eks. anbefalet hende altid at få et begrundet afslag på lønforhøjelse skriftligt.

- På den måde har jeg kontrol med afslagene, og hvorfor de bliver de bliver uddelt, og er altså bedre klædt på til at forhandle næste gang, hvor det er relevant på grund af nye arbejdsopgaver etc., siger hun. Steen Andersen anbefalede mig at prøve at lade de ansatte få en bid af resultatlønnen. Selvom den er forbeholdt ledere, så er det jo ofte medarbejderne, som realiserer de mål, der blevet opstillet. Derfor er de også berettigede til at få resultatlønnen.

Publikationen "Softwaretest"
inkluderet i konferenceprisen!

Softwaretest – kom godt i gang!

KONFERENCE

UDVALGTE ARRANGEMENTER

Konference den 18. maj i København

Bliv introduceret til testområdet på konferencen den 18. maj. Du vil herudover få værktøjerne til, hvordan man motiverer sine omgivelser til udførsel af struktureret test.

Du vil blive præsenteret for de grundlæggende principper omkring test - præsenteret af nogle af de mest erfarne test professionelle herhjemme – blandt andre forfatterne til "Softwaretest".

Deltag på denne konference, få en solid indføring i testområdet og gå derfra med de argumenter, der kan motivere ledelsen, projektledelsen, udvikleren og ikke mindst brugerorganisationen til at investere ressourcer i test.

Hør følgende talere:

Poul Staal Vinje, VR Partners
Klaus Olsen, Softwaretest.dk
Evert-Jan van den Berg, Flextronics
Myanne Olesen, IP Teams
Claus Hjerrild Pedersen, Mærsk Data
Jan Månsson, KMD

Arrangør:

DANSK ITs faggruppe for test og kvalitetssikring

Programkomité

Anne-Mari Dideriksen, Nokia - Henrik Godsk Hansen, IBM - Gunnar Jensen, Nykredit

Målgruppe:

Den nye tester der ønsker at orientere sig bredt om test og få inspiration til det videre karriere forløb, herudover nybagte testmanagers, ledere samt erfarne testmanagers.

For yderligere information, priser og tilmelding

Læs mere på: www.itkonferencer.dk

Agile systemudvikling
konference den 28. april

Softwaretest – kom godt i gang!
konference den 18. maj

Årskonference
konference den 25. maj
(gratis for medlemmer)

Enterprise Architecture
konference den 3. juni

Strategi, Ledelse og IT 2004
konference den 2. september

IT-jura 2004
Konference den 9. og 10. september

Bliv holdt orienteret om kommende arrangementer via vores nyhedsmail:
www.dansk-it.dk/sw1719.asp

få et gratis Børsen abonnement
– læs mere om betingelser på
hjemmesiden under konferencen

Læs mere på:
www.dansk-it.dk

DANSK IT
Styrk dit netværk

Lovforslag om aktieoptioner forringer ansattes vilkår

Regeringen har fremsat lovforslag, der ensidigt forringer de ansattes vilkår. Endda med tilbagevirkende kraft. Man skal ikke kunne få aktieoptioner med sig, hvis man selv siger op. Og optionsprogrammerne behøver ikke at være på dansk. PROSA har sammen med FTF haft foretræde for Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg for at påvirke forslagene til det bedre.

AF EVA BIRCH CHRISTENSEN,
FAGLIG SEKRETÆR

Lovforslagene er en ensidig begunstiggelse af arbejdsgivernes mulighed for at fastholde, mens lønmodtagerne ikke får tilsvarende mulighed for at fastholde beskæftigelsen i virksomheden. I forvejen er der i dansk lovgivning en meget lille beskyttelse af de ansatte i forbindelse med afskedigelser, hvis man sammenligner med andre europæiske lande. Lovforslaget giver derfor en ubalance i forholdet mellem arbejdsgivere og ansatte.

Lønmodtagerne har i den periode, hvor vedkommende har været ansat medvirket til den eventuelle værdistigning af aktieoptionerne ved sit arbejde i virksomheden. Derfor er det rimeligt og naturligt, at lønmodtageren får mulighed for at medtage optioner i forbindelse med fratræden fra virksomheden, uanset hvilken part, der har taget initiativ til dette.

Ansatte skal have del af frugterne

Ofte er det nye virksomheder, der tilbyder aktieoptioner. Virksomheder, hvor det forventes, at de ansatte arbejder for at få virksomheden op at stå. Netop derfor skal de ansatte have deres del af frugterne for anstrengelserne. Optionsprogrammer løber typisk mellem 3 og 5 år, så det er en forholdsvis lang periode, man er bundet. Regeringens formål med at fremsætte loven er at fremme brugen af aktieoptioner. For arbejdsgiverne er aktieoptionerne et fastholdelsesværktøj. I forvejen er der i dansk lovgivning en meget lille beskyttelse af de ansatte i forbindelse med afskedigelser, hvis man sammenligner med andre europæiske lande. Lovforslagene er en ensidig begunstiggelse af arbejdsgivernes mulighed for at fastholde, mens lønmodtagerne ikke får tilsvarende mulighed for at fastholde beskæftigelsen i virksomheden.

Endelig er det ikke i nogens interesse at bremse mulighederne for mobilitet.

Den anden store gruppe af virksomheder, som tilbyder aktieoptioner, er udenlandske. Netop fordi det er let at fyre ansatte i Danmark, er det forkert, når man ubalanceret tilnærmer lovgivningen til udenlandske forhold.

Retten giver lønmodtagerne medhold

I gennem de senere år har der udviklet sig en retspraksis, der giver lønmodtagerne medhold i, at man skal have aktieoptionerne med sig, når man forlader en virksomhed. Også den seneste dom i NOVO-sagen har givet lønmodtagerne ret. I henhold til Funktionærlovens § 17a skal man have del af aktieoptionerne med sig, når man forlader virksomheden, hvad enten man selv har sagt op eller ej. Det er netop §17a, regeringen vil ændre, så aktieoptioner er undtaget, samtidig med, at den foreslår en selvstændig lov om aktieoptioner. Paragraffen siger i dag, at man skal have del af bonus, tantieme og andre lønandele forholdsmæssigt i forhold til den del af udmålingsperioden, som man har været ansat.

Almindelige it-folk

Arbejdsgiverne hævder, at de er nødt til at have bedre fastholdelsesmuligheder, så specialister og andre nøglepersoner ikke bare skifter arbejdsplads midt i et projekt. Nu kan arbejdsgiverne fastholde ved at sørge for ordentlige løn- og ansættelsesforhold, så de behøver såmænd ikke yderligere. Men derudover er det ganske almindelige it-ansatte, der får tilbudt aktieoptioner. I dette års lønstatistik er det 19% af de ansatte på individuel kontrakt, og i 2001 var det 29%. Faldet skyldes afmatningen i branchen.

Hverken 19% eller 29% af vore medlemmer på individuelle kontrakter er specialister.

Halvdelen er ikke på dansk

Det eneste positive i lovforslaget er, at det bliver fastslået, hvilke oplysninger arbejdsgiverne skal give i forbindelse med optionsprogrammer. Desværre er det ikke fastslået, at det skal være på dansk.

Ifølge PROSAs lønstatistik er 43% af optionsprogrammerne på engelsk og 5% på et andet fremmedsprog. Kun 52% er på dansk.

Optionsprogrammerne er i forvejen ikke læse-letlæsning – men på andre sprog, hvor det juridiske oven i købet er anderledes og derfor ikke kan oversættes direkte, bliver det helt galt. Lige nu står det hverken i lovforslaget eller i bemærkningerne til det, at optionsprogrammerne skal være udformet på dansk.

Kun at det vil være naturligt, at optionsprogrammerne er udformet i samme sprog som kontrakten.

Formentligt er det et hensyn, der er taget til de udenlandske virksomheder, som, regeringen ønsker, skal give deres ansatte optioner.

Med tilbagevirkende kraft

Når der vedtages love, som øger lønmodtagerbeskyttelsen, får arbejdsgiverne som regel nogle år til at opdage, at lovgivningen er ændret og yderligere nogle år til at rette op på eventuelle problemer. Med dette lovforslag, som udelukkende forringer vilkårene for lønmodtagerne, vil regeringen have loven til at gælde for allerede indgåede aftaler om aktieoptioner – altså med tilbagevirkende kraft. Det er ikke rimeligt.

Ny PROSA Pensionsordning

Som noget helt særligt for PROSA:

- Du kan få gruppeforsikringsdækninger i din pensionsordning, også selv om din arbejdsgiver ikke har oprettet en obligatorisk pensionsordning.
- Kravene til helbredsoplysninger er lempelige ved oprettelsen (kun firmaordninger).
- Du betaler meget lave priser på gruppeforsikringsdækningerne, fordi du er med i en gruppe – og dermed er der flere penge til din pensionsopsparring.
- Du får del i overskuddet fra PROSAs egen risikogruppe i Danica Pension.
- Pensionsordningen kan forsætte hos en ny arbejdsgiver, og du kan fastholde de forsikringsdækninger, du havde tidligere.
- Du kan fortsætte din gruppelivsforsikring i den ny pensionsordning uden helbredsoplysninger.
- Omkostningssatsen er på fire procent af indbetalingen – ligesom hvis du var ansat i et firma med over 100 ansatte.

Derudover har du også følgende muligheder

- Vælge mellem traditionel opsparing i Danica Pension eller selv bestemme, hvordan dine penge investeres via Danica Link.
- Få mulighed for større dækning ved tab af erhvervsevne og kritisk sygdom – og få større dækning på livsforsikring, sundhedssikring og pensionsopsparring.
- Vælge mellem mange flere tillægssikringer.

Ønsker du at vide mere om PROSA Pensionsordning, er du velkommen til at kontakte

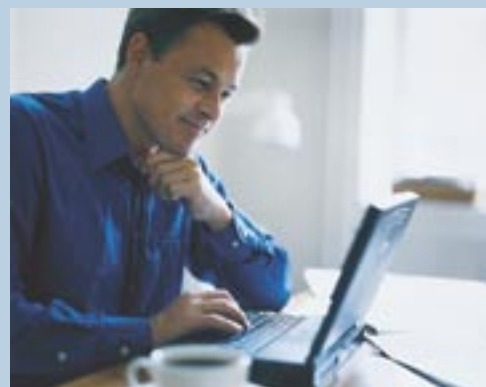
Område	Chefkonsulent	Telefon	Mail
Jylland Nord	Ole Schou	45202378	ols@danicapension.dk
Jylland Midt	Rena Arildsen	45202430	re.a@danicapension.dk
Jylland Syd-Fyn	Jens Ulrik Brun	45202346	jbr@danicapension.dk
Sjælland	Tom Clausen	45202369	tcl@danicapension.dk
København	Poul Have	45202517	po.h@danicapension.dk
København	Kenneth Ramløse	45202263	kenneth.ramlose@danicapension.dk

Fire pensionsordninger via PROSA

Når du vælger en pensionsordning via PROSA, har du fire muligheder.

- En obligatorisk firmapensionsordning, hvor minimum fem medarbejdere er med i pensionsordning.
- En arbejdsgiveradministreret pensionsordning, hvor arbejdsgiveren betaler via lønnen.
- En privatbetalt pensionsordning.
- Videreførelse af pensionsordningen, når du skifter job, selvom din nye arbejdsgiver ikke har en obligatorisk ordning.

En PROSA Pensionsordning og de forsikringer, der er tilknyttet, giver dig økonomisk tryghed i hverdagen – og når du går på pension.

Softwaretest.dk rådgiver og yder konsulentbistand inden for test af software. Vi fokuserer på at øge vore kunders effektivitet og kvalitet, eksempelvis gennem:

Læs mere på:
www.softwaretest.dk

Softwaretest.dk

- Vurdering af jeres test i dag, er den god nok?
- Måling af jeres testprocesser via TMM.
- Hjælp til forbedring af jeres testprocess.
- Sparringspartner for nye og erfarne test manager.
- Hjælp til nystartede testere.
- Bug Hunting, skaber ny motivation og finder fejl!

På jobtræning i en virksomheds-simulator

Uddannelse on-demand og praktik efter behov. Det er nogle af nøgleordene i et nyt initiativ for arbejdsløse datamatikere, som PROSA i Århus har været med til at sætte i gang. De arbejdsløse jobtrænes i en simuleret virksomhed og får praktisk erfaring med det, de har lært under uddannelsen

AF PETER BIRCH, FREELANCE

Ledige datamatikere i Århusområdet får nu chancen for at komme næsten i job. I et samarbejde mellem PROSA og kursusvirksomheden Kompetencehuset åbnes den 3. maj en ny, simuleret it-virksomhed, der har til formål at give ledige datamatikere mulighed for at bruge deres færdigheder under vilkår, der kommer tættest muligt på det at arbejde i en rigtig virksomhed.

Virksomheden IT-spinder vil få omkring 16 "ansatte", heraf to kundekonsulenter og to projektledere. Virksomheden vil tilbyde foreninger, institutioner og frivillige organisationer hjælp til at opbygge eller udvikle deres brug af it. Bortset fra, at det hele vil foregå på ikke-kommercielle vilkår, vil al kundekontakt, rådgivning, service og produktion finde sted på helt samme måde, som i en rigtig virksomhed.

– Selvom IT-spinder formelt set er et uddannelsesprojekt, går vi ud fra, at deltagerne allerede har opnået de kvalifikationer, der er nødvendige for at bestride et job. Vi vil derfor ikke lægge så megen vægt på processen, som man normalt ville gøre i et uddannelsesforløb. For os bliver

produktet det altafgørende. Vi får at gøre med rigtige kunder, der skal investere rigtige penge, og de skulle gerne få det helt rigtige produkt ud af samarbejdet med os, siger Nis Peter Nissen, der er projektleder i Kompetencehuset, og som står med det overordnede ansvar for IT-spinder.

Flere til jobsamtaler

Baggrunden for, at PROSA og Kompetencehuset har fundet sammen om projekt IT-spinder, er naturligvis den fortvivlende beskæftigelsessituation for datamatikere, navnlig blandt de nyuddannede. Den samlede ledighed blandt PROSA-medlemmer er for tiden over 11%, og blandt nyuddannede datamatikere er ledighedsprocenten helt oppe omkring de 70. Folk har med andre ord ofte meget svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet og få lejlighed til at få praktisk erfaring med de kvalifikationer, de har opnået under uddannelsen.

– Det skulle de gerne kunne få gennem IT-spinder, forklarer Nis Peter Nissen. Hans erfaringer fra et lignende projekt for folk i mediebranchen, Medie-spinder, viser, at 75% af deltagerne forlader

ledighedskøen efter en "ansættelse" i virksomheden.

– Vi kan se, at der sker noget med folks jobsøgninger, når de har været en tur omkring Spinderen. Under ansættelsen får man dækket nogle af de huller, man måske har i sin kompetenceprofil, og man får opbygget en del praktisk arbejds erfaring, som er guld værd i en jobsøgning. Man får noget at skrive på sit cv, og det viser sig faktisk, at flere folk efterfølgende begynder at komme til ansættelsessamtaler på deres ansøgninger.

Udover de konkrete ting, der kan fyldes på cv'et, betyder det ifølge Nis Peter Nissen meget for deltageres selvværdsfølelse og faglige selvtillid, at de gennem projektet får lejlighed til at demonstrere over for sig selv og omverdenen, at de faktisk duer til noget i den branche, de har uddannet sig til.

– Hvis man i en længere periode har sendt den ene ansøgning efter den anden uden at få nogen respons, kan man selvfølgelig let begynde at tro, at det er én selv, der er noget i vejen med. Men det hjælper spinder-projektet med at gøre noget ved.

DIN UDDANNELSE DIN FREMTID

Fug@ – E-learning – World wide learning

MCP Windows 2000 Server (70-215) som E-Learning med mulighed for kontakt med underviser på mail. Inkl. bøger og 2 workshopdage – kun kr. 5.600,-

Se også vores tilbud på Microsoft .NET – www.fuga.dk

Kontakt: Majbrit Løvstrøm på direkte tlf. 76 43 23 41 eller mlo@vejlehs.dk

EDBSKOLEN

Her er et helt konkret eksempel på, at vi sammen med FTF har kunnet få et projekt igennem, som vore medlemmer kan få direkte gavn af, siger Mads Kellermann.

Jobskaber

IT-spinder skal fungere som enhver anden virksomhed, hvor kundekonsulenterne skal opsøge mulige kunder, og projektlederne skal sørge for at lede og fordele arbejdet mellem de til enhver tid ansatte datamatikere. Arbejdet skal udføres i større eller mindre projektgrupper, som sættes sammen på en måde, så de enkelte ansatte supplerer hinanden med hensyn til kompetencer og praktisk erfaring. Er der huller eller mangler i den simulerede virksomheds samlede kompetencer, kan man gøre brug af eksterne konsulenter, der kan arrangere individuel eller gruppevis kompetenceudvikling på helt konkrete områder, som deltagerne selv definerer. De kompetenceudvidende forløb kan omfatte både konkrete it-færdigheder og de mere bløde kompetencer

som f.eks. projektledelse, mødeledelse, coaching, konflikthåndtering osv.

– På den måde kommer IT-spinder til at adskille sig fra mere traditionelle beskæftigelses- og uddannelsesprojekter ved at tilbyde uddannelsen on-demand i stedet for at være lagt fast på et standardforløb, som alle deltagere skal igennem, uanset hvilke kvalifikationer de i øvrigt møder op med, fortæller Mads Kellermann, der er PROSAs mand i IT-spinders styregruppe.

Foruden "salg" af it-løsninger til non-profit foretagender i Århus og omegn vil projektet også forsøge at afsætte datamatikere til praktikophold i virksomheder, der har konkrete behov for hjælp på it-fronten. Dette kan føre til efterfølgende ansættelse i virksomheden, måske med løntilskud i første omgang. I den forbindelse er

der også mulighed for at opkvalificere den enkelte datamatiker, så hans kompetencer bliver tilpasset virksomhedens behov. Det bliver især små og mellemstore virksomheder, som ikke i forvejen har it-ansatte i et nævneværdigt omfang, der skal sættes på, således at man på lidt længere sigt kan åbne disse virksomheders øje for de fordele, der kan være forbundet med at have datamatikere ansat.

FTF hjælp med pengene

Selvom man selv synes, man har en rigtig god idé til, hvad der kan gøres for at lette beskæftigelsessituationen for de hårdt ramte it-folk, betyder det ikke, at alle ansøgninger om støtte bare går glat igennem. IT-spinder har nu fået knap 2 mio. kroner i støtte fra det Regionale Arbejdsmarkedsråd (RAR) i Århus Amt, og det skyldes ikke mindst et ihærdigt bearbejde af FTF's enlige repræsentant i rådet, Thor Jensen, mener faglig sekretær Mads Kellermann.

– Uden Thor Jensens ihærdighed var projektet sandsynligvis aldrig blevet til noget. Det er Thor Jensen, der har haft de politiske kontakter, og som har formået at få alle de forskelligt rettede politiske interesser i Rådet til at nå sammen om dette fælles projekt, siger Mads Kellermann. Når han lægger så megen vægt på at fremhæve FTF-repræsentantens indsats, skyldes det, at der fra tid til anden stilles spørgsmål om, hvad PROSA egentlig får ud af sit medlemskab af FTF.

– Her er et helt konkret eksempel på, at vi sammen med FTF har kunnet få et projekt igennem, som vore medlemmer kan få direkte gavn af. Alene havde vi aldrig kunnet bære projektet hele vejen igennem til godkendelse i RAR, siger Mads Kellermann.

Thor Jensen selv fremhæver, at PROSA jo ikke selv har en direkte linje ind til rådets sekretariat og til de personer og organisationer, der er centrale, når der skal bevilges penge. Men gennem det tætte samarbejde i FTF kan det alligevel lade sig gøre at få et samarbejde op og stå.

– Jeg oplever PROSA i Århus som uhyre kompetent på sit felt, og som FTF-mand ser jeg en opgave i at formidle samarbejder mellem PROSA og andre kvalificerede aktører som f.eks. i dette tilfælde Kompetencehuset, som kan levere uddannelsestilbud af høj karat. For mig er det helt afgørende vigtigt i disse tider, hvor en stor del af Arbejdsformidlingens opgaver ønskes udlisteret, at det bliver kvalificerede aktører, der kommer til at udføre opgaverne, siger Thor Jensen.

Forår for APR-netværket

Ja/Nej

I efteråret 2003 søsatte vi en ny måde at udpege APR'ere på – den endelige, tror jeg.

Et APR-træf i PROSA/VEST havde overbevist koordineringsgruppen for APR-netværket og undertegnede om, at den gamle måde, hvor første medlem på arbejdspladsen blev APR, var god nok. PROSA skulle bare sikre, at man fik mulighed for at takke nej.

Dette sikres via APR-posten, hvor man opfordres til at overveje sin situation som APR og et "Nej tak" er for os lige så vigtigt, som et "Ja tak", idet det giver et andet medlem på arbejdspladsen muligheden for at blive APR – noget mange medlemmer heldigvis gerne vil.

Som tak for tilbagemeldingen kvitterer PROSA med en t-shirt.

APR-netværket virker

At der er behov og brug for APR'erne, viser de seneste erfaringer – klart og tydeligt:

a) PROSAs Lønstatistik 2004 er netop lagt på webben, og vi kan berette om, at PROSAs lønstatistik er den mest dækkende for it-faget og baserer sig på i alt mere end 3.000 besvarelser.

MasterCard

Undskyld, men hvornår har du tænkt dig at hente dit MasterCard?

Som medlem af PROSA kan du få et gratis MasterCard med tilhørende kredit på 30.000 kr.*

Nu kan din sommerferie blive lidt sjovere og ikke mindst nemmere. Med et MasterCard på hånden har du altid penge på lommen. Du får kredit i op til 42 dage, og du kan boltre dig i mere end 30 millioner forretnings- og restauranter i 222 lande — uden at tænke på kontanter. Download et ansøgnings-skema på www.prosa.dk eller brug kuponen. Ha' en rigtig god sommerferie.

*Broschætter almindelig kreditvurdering.

PROSA-Bank • 3378 1874, Filial af Lån & Spar Bank A/S, København K, CVR 13538530

Den samlede svarprocent er på over 39 blandt de adspurgte. Det er langt højere end for andre organisationer, der laver lønstatistikker for it-medarbejdere.

Der er indkommet svar fra over 1300 forskellige virksomheder og arbejdspladser.

Der er mange årsager til dette flotte resultat, men der er ingen tvivl om, at mange APR'eres indsats har bidraget positivt til dette.

b) PROSA havde ved en fejl ikke modtaget en invitation til at deltage i en online-undersøgelse om brugen af klausuler. Til trods for at vi var midt i vinterferien, lykkedes det PROSA via de APR'ere, vi har mail-adresser på (brevpost ville simpelt hen have været for langsomt) at få lavet en brugbar undersøgelse, sådan at vi også kunne bidrage med input til den samlede undersøgelse. Noget vi var meget glade for. Mange PROSA-medlemmer er 'ramt' af klausuler og derfor er klausuler et prioriteret indsatsområde i PROSA.

Hvervekampagne

Her i foråret lancerer vi en hvervekampagne ude på arbejdspladserne. Det er vores håb, at APR'erne på samme positive måde som i ovennævnte to eksempler vil medvirke til at udbrede kendskabet til PROSA og sikre ny tilgang til PROSA.

APR'erne vil blive opfordret til at deltage i kampagnen via breve og i APR-posten, men du er også velkommen til at rette kontakt direkte til PROSA på apr@prosa.dk, hvis du har lyst til at være med.

Vi kan ikke tilbyde de store hvervegaver, men der vil dog være en flaske vin pr. hvervet medlem samt mulighed for at deltage i en lodtrækning om 'en glad aften' - slår I jer sammen på arbejdspladsen, kan det blive til mange lodder (et pr. hvervet medlem).

Fremtiden

Der er stadig et par udestående opgaver, som der skal gøres noget ved.

APR-sitet – www.prosa.dk/apr - er blevet taget i brug, men vi mangler desværre stadig at få implementeret "APR'ens område". Det har været mere besværligt end først antaget, bl.a. er vi løbet ind i leverandørproblemer i forhold til det lille hjørne af medlemssystemet, som skulle servicere APR-netværket. Vi har dog et begrundet håb om, at vi meget snart kan efterkomme et ønske fra mange APR'ere og få lukket op for "APR'ens område".

Antallet af mail-adresser på APR'ere skulle også meget gerne meget højere op. Vi har vel i øjeblikket ca. 20%, og det er alt for lidt, især når et af formålene med mail-adresserne var at APR-posten skulle overgå til at være mail-/webbaseret!

Så APR'ere! Kom nu ud af busken, forsyn PROSA med din mail-adresse, og vær med til at spare på den dyre porto, som jo som bekendt fik et ordentlig tryk opad i forbindelse med den seneste finanslovsaftale.

Endelig vil der senere på året blive sat fokus på netværksdannelse. Har du allerede nu input til dette tema, hører vi gerne nærmere på apr@prosa.dk.

Vi ved, vi har talentet

Janos Flösser, administrerende direktør i succesvirksomheden IO Interactive, er manden bag en gedigen it-succes. Hans råd til dem, som vil træde ham i bedene er: Arbejd hårdt for dit svineheld, lav en god forretningsmodel og hold sammen.

Af JULIE BECH,
INFORMATIONSMEDARBEJDER

IO Interactive er netop blevet solgt for en kvart milliard. Og de godt 60 tirsdag d. 30. marts der var mødt op fik da også et par fif om, hvordan man får succes på det vanskelige og fascinerende marked for spil.

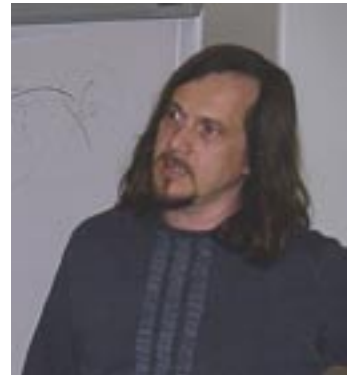
Fra 150.000 til en kvart mia.

I midten af 90'erne præsenterer nogle spilnørder Janos for en engine, som han straks ser potentialet i. Nordisk Film, hvor var Janos havde en lederstilling på det tidspunkt, tænder ikke umiddelbart på idéen med at udvikle spil. Det er for dyrt og usikkert. De ender dog med at investere 150.000 kr. Ikke mange penge,

men for de unge spiludviklere, som på det tidspunkt skændtes, om de skulle købe smøger eller rugbrød for deres få kroner, var det.

Det skal bære økonomisk

Janos' regel nummer et er, at tingene skal kunne bære økonomisk. Og så tænker han stort. At udvikle og markedsføre spile er meget, meget dyrt. Det koster ca. 40-50 mio. kr. at udvikle spillet og 40-100 mio. kr. at markedsføre det. Dertil kommer royalties til Sony f.eks. på godt 20 mio. kr. Derfor er det nødvendigt med et stort kundegrundlag – læs: Spillet skal appellere til amerikanerne.

Cool facts

Janos' råd til folk, som selv har lyst til at begå sig i game business, er, at de skal have en benhård forretningsmodel, som bygger på cool facts og grundig research. Det er hverken idéer, kreativitet eller flit-tighed, som mangler. Efter hans mening er danskernes force netop, at de er samarbejdsvillige, kreative og kritiske. De tør sætte foden ned, hvis der er noget, som ikke holder, og det er et stort plus, når man jonglerer med så mange millioner.

Efter- og videreuddannelse på universitetsniveau

Vi holder Åbent Hus om efter- og videreuddannelse onsdag den 12. maj mellem kl. 16.30 og 18

Her kan du høre om vores fire diplomuddannelser: IT-Diplomuddannelsen, Diplomuddannelsen Ingeniørernes Lederuddannelse, Diplomuddannelsen i Projektledelse, Diplomuddannelse i Ledelse.

Uddannelserne er fleksibelt opbygget med undervisning en aften om ugen. Står du og har brug for et enkelt kursus, så kan du også bare vælge det.

På IT-Diplomuddannelsen kan du i efteråret 2004 vælge

- Netværk og Internetprotokoller
- Objektorienteret programmering i Java
- Databasesystemer og web
- IT-sikkerhedsteknologier
- Kommunikation og ledelse
- Komponenter og kommunikation
- Mikroarkitektur og programmering
- Programmering i C++
- Programmering med C# og .NET
- Projektledelse – metoder og værktøjer
- Videregående databasesystemer
- Videregående serverprogrammering

Alle er velkomne til Åbent Hus – tilmelding er ikke nødvendig.
Ingeniørhøjskolen i København • Center for Videreuddannelse
Lautrupvang 15 • 2750 Ballerup
telefon 4480 5100 • cv@ihk.dk • www.cv.ihk.dk

Ingeniørhøjskolen i København
Center for Videreuddannelse

Programmør for sjov

I spilbranchen tæller entusiasme – ikke eksamenspapirer. I en verden af drengerøve, der leger sig gennem arbejdsdagen, er spil og leg en dødsensalvorlig, kreativ proces, hvor glade amatører i fællesskab leger sig frem til et velafbalanceret spil. Der er nemlig ingen formel uddannelse for spilprogrammører.

AF CLAUS THORHAUGE, CLAUS@THORHAUGE.DK

Det ligner ethvert andet program til beregning af arbejdsmarkedsbidrag, clearing af Dankort-betalinger eller statistik for en hjemmeside, når Mads Nyholm koder løs i C++. Men efter kompileringen træder programmøren og PROSAbladets udsendte pludselig ind i en helt, helt anden verden. Teksteditoren i det hvide vindue på skærmen er erstattet af et tredimensionelt computerspil, hvor Mads Nyholm nu ræser rundt i en mørkelagt, amerikansk storby og afpresser, tæver eller ligefrem skyder på uskyldige og andre gangstere.

Og nej, Mads Nyholm pjækker ikke. Han arbejder.

– Min glæde ved det her ligger i den visuelle repræsentation af tal og algoritmer. Det er ret fascinerende, at de mange linjer kode bliver til et helt univers, forklarer han.

Færdigfest for et spil

Mads Nyholm programmerer computerspil i det lille danske spilfirma, Mediamobsters, der efter to års intensivt arbejde netop har sendt deres kombinerede strategi- og skydespil, Gangland, på markedet. En kæmpe satsning, der meget gerne skulle give timerne og pengene igen. Flere gange.

Men medieopmærksomheden og responsen på internettets nyhedsgrupper tyder også på, at de 15 spildesignere har fat i den rigtige ende, selv om det internationale spilmarked er hårdt presset. I særdeleshed på pc-spil som Gangland, Mediamobsters har nemlig endnu ikke udviklet en version til konsollerne, hverken Microsofts X-box, Sonys Playstation 2 eller Nintendos Gamecube. Endnu.

I den skæve Nyhavnslejlighed, der huser Mediamobsters, og som de fleste ville myrde for at flytte ind i, trækker Mads Nyholm PROSAbladets udsendte ind i baglokalerne. Her en uge efter bærer spillefirmaets kantine stadig præg af, at 120 mennesker, ansatte, koner, kæresten og venner sidste fredag festede igennem for at fejre udgivelsen af Gangland.

– Der blev drukket en del fadøl, kommenterer Mads Nyholm lakonisk.

Kaffe til nørderne

Omkring et splinternyt, kæmpe teknisk vidunder af en kaffe-espresso-cappuccino-og-meget-mere maskine står en håndfuld unge mænd. Gennemsnitsalderen hos Mediamobsters er omkring de 25 år.

Gruppen af nørder skal prøve samtlige muligheder og kombinationer af på kaffedyret. De står alle med en kop af hver sin kaffe-variation i hånden.

En af de unge – mandlige – medarbejdere sætter sig ved et af de små cafeborde med en skål yoghurt og to makrelmadder.

– Der skulle lige ryddes op i køleskabet, undskylder han.

En anden supplerer uopfordret, at det her er en branche for drengerøve.

– Her er ingen piger. Og de fleste af os er begyndt med at »hyggekode« hjemme på værelset, fortæller Heine Gundersen.

Mads Nyholm skynder sig at tilføje, at de meget gerne vil have kvindelige programmører.

– Men der har desværre ikke været kvalificerede ansøgere endnu, siger han.

Amatørens glæde ved en demo

Han peger på, at spilbranchen stadig er en ung branche med mange glade amatører, hvor de fleste har ikke nogen uddannelse bag sig.

– Men en formel uddannelse er heller ikke altid nødvendigt. Vi er alle amatører på den måde, at vi går ind i det her med amatørernes glæde og iver. Og lærer en masse undervejs. Folk her er en blanding af nogen med videregående uddannelse og selv lærte. Mange af de autodidakte kommer fra det, der kaldes »demoscenen,« fortæller Mads Nyholm.

Demoscenen er betegnelsen for det undergrundsmiljø, hvor nørder kappes om at lave de bedste og flotteste »demoer.« Altså hjemmelavede programmer, der demonstrerer, hvor dygtig programmøren er til at skabe computergrafik eller digital musik på computeren. I mange år af var computertræffet The Party i Års samlingssted for demofolket. De seneste år er The Party dog mest blevet en bytcentral for computerprogrammer og blev ikke afholdt i 2003. Der er dog udsigt til, at The Party genopstår i år.

Højtuddannet nørd

Men Mads Nyholm har dog ikke selv været med i demomiljøet, ligesom han heller ikke selv just er nogen amatør. Han er derfor en smule atypisk for selskabet. Mads Nyholm har det meste af en arkitektuddannelse samt en kandidatgrad i Multimedieteknologi fra IT-Universitetet bag sig. Det er der en god forklaring på: På arkitektstudiet blev Mads Nyholm nemlig interesseret i at udvikle computergrafik, så folk kan vurdere et hus i 3D på en skærm, inden det bliver bygget.

– Der findes naturligvis tredimensionelle grafikværktøjer til arkitekter, men det er mest til enkelt billeder eller film, hvor der er masser af tid til at beregne billeder, lys og skygge i forvejen. Jeg er interesseret i real time teknologi, hvor man i stedet bruger tilnærmede beregninger til lys og skygge, fordi det skal køre hurtigt på computeren, forklarer Mads Nyholm.

Naturligvis har han ligesom de andre også spillet en god del af sin ungdom væk i på computerspil. Men i første omgang

»Skyd, før du selv bliver skudt.« Som programmør af spil gælder det om at skyde sig ind på den rette balance mellem det sjove, kreative og anarkistiske – og overbevisende og professionel grafik, der kører hurtigt og effektivt på computerens grafikkort.
– Vi har lavet næsten alting selv. Det er glæden ved at vide, hvor hver eneste komponent ligger. Ligesom når man bygger sit eget hus, forklarer den halve arkitekt og spilprogrammør, Mads Nyholm.

er det ikke derfor, Mads Nyholm forlader arkitektstudiet. Det er tanken om at kombinere it med arkitektur. Det er der ikke nogen, der har gjort før.

Computerarkitekten

Men det er ikke kodeknuseriet i sig selv, der tiltrækker den 29-årige programmør.

– Jeg kan ikke arbejde med ikke-visuel programmering. Det synes jeg ikke er interessant, siger han.

At programmere spil trækker på både tekniske og grafiske talenter – en kombination af både højre og venstre hjernehalvdel er nødvendig. Det er netop det, som Mads Nyholm kan.

– Jeg kan overskue landskabet, bygningerne, farver og skygger, men jeg kan også kode det. På den måde er jeg lidt en mellemtung mellem programmørerne og grafikerne, fortæller Mads Nyholm.

Alligevel fokuserer den halve arkitekt meget på det æstetiske – det skal se godt og naturtro ud på skærmen. Skal man lægge lys og skygge helt perfekt på et computerbillede, skal værdien regnes ud for hver enkelt lille felt på skærmen – hver eneste pixel, som det hedder. Sådan gør man i programmer til arkitekter, men det går ikke til realtime-systemer som computerspil.

– Jeg er specialiseret i at beregne, hvordan lyset falder i computergrafik. Og her arbejder jeg med at bygge et grafiksprog op fra bunden af, så i praksis handler det udelukkende om algoritmer. Det hedder global illumination, hvor det gælder om at opnå en belysning af computerbilledet, så lyset falder fuldstændigt, ligesom det gør i den fysiske virkelighed. Man kan sige, at jeg oversætter naturlovene til beregninger, forklarer Mads Nyholm.

Det hele er hjemmelavet

I praksis beregner man ikke hvert enkelt pixel, det vil tage alt for lang tid for computeren. Og tid er afgørende, når vi taler om realtime computerspil. I stedet beregner man lysfaldet for hvert enkelt hjørne af et objekt, og så bliver resten af lyset og skyggerne beregnet som tilnærmede værdier i forhold til de målepunkter.

– Der er to ting, der er vigtige i computerspil. Brugeren skal ikke vente, mens billedet dannes, og det skal se godt ud, forklarer Mads Nyholm.

De sidste par år har han udviklet »editoren« til spillet, altså det grafiske værktøj, som grafikkerne bygger spillets baner i. Folkene fra Mediamobsters har selv udviklet det program, som Gangland er konstrueret i. Mediamobsters chefprogrammør står selv bag udviklingen af den såkaldte »3D-engine«, som de andre bygger spillet op i.

– Det er en lokal vandrehistorie, at vores lead-programmør Henrik Münther, der er civilingeniør fra DTU, har udviklet 3D-enginen på et kvarter. Helt så hurtigt er det nok ikke gået, fortæller Mads Nyholm med et grin.

Men det er kendetegnende for Mediamobsters, at de selv har udviklet de fleste elementer i spillet. Musikken, grafikken, spilplottet og meget mere. Alt sammen bortset fra stemmerne, der er indtalt af professionelle i USA.

– Det er en fordel, at vi selv har skrevet det grundlæggende, så kan vi også selv optimere det, forklarer Mads Nyholm.

Stadig plads til huse

I virkeligheden har spilprogrammøren aldrig helt forladt arkitektverdenen. Sammen med en tidligere studiekammerat tegner han stadig huse for folk, og Mads Nyholm arbejder også stadig på det 3D-grafikprogram til arkitekter, som han oprindeligt forlod arkitektstudiet for at lære at lave.

– Det er sådan et personligt hobbyprojekt. Det er jo i virkeligheden en applikation, der minder meget om et computerspil. Det skal både visualisere og være interaktivt for brugeren, ligesom et computerspil, forklarer han.

Han erkender, at arkitektverdenen og computerspilverdenen er to vidt forskellige verdener. Men Mads Nyholm ser ikke noget problem i at kombinere talenterne fra de to hjernehalvdele: Den logiske og den æstetiske. Modsætningen mellem kodelinjer, grafik, form og æstetik findes ikke i hans hoved. Tværtimod er det blevet Mads Nyholms liv at kombinere de to ting.

– Kunstakademiets arkitektskole er et kunstnerisk sted, hvor computere altid har været en uæstetisk størrelse. Men det er jo her grafik og spil kommer ind og bliver interessant. Jeg synes begge dele er en udfordring, og her er jeg privilegeret, fordi jeg kan arbejde med begge dele, forklarer han.

Udvikling er trial and error

På arkitektskolen savnede Mads Nyholm et håndværk. Der manglede en slags konkret grundviden.

– Jeg stoppede for at få min egen værktøjskasse. Og selv om jeg ikke direkte kan bruge min arkitekturviden i forhold til spil, har jeg da indimellem hjulpet grafikerne med at tegne husene i spillet. Og jeg vil stadig gerne prøve at trække nogle af de her ting tilbage til arkitektverdenen, forklarer han.

– Men lige nu handler det altså kun om spil. Det her er jo en leg, tilføjer Mads Nyholm med et nik over mod hans arbejdsplads.

Alligevel er en legende arbejdsplads som Mediamobsters også en dyr og besværlig proces. Mads Nyholm synes, det for hårdt at sige, at de har famlet sig frem til det endelige spil.

– Trial and error er en del af udviklingen af et spil. Det er en kreativ proces, hvor man prøver at finde ud af, hvad der er sjovt. Men vi har også været nødt til at prøve ideerne af i praksis. Det tager tid. Men så gælder det altså om at lægge den kreative del af arbejdet så tidligt i processen som muligt, siger han.

Mads Nyholm peger på, at der måske er materiale til to eller tre andre spil ud af det kasserede materiale fra udviklingen af Gangland. Derfor forsøger Mads Nyholm og hans kolleger nu på forhånd at skrive et designdokument til det nye spil, de har på bedding. Men det er ikke den samme proces som at skrive en kravspecifikation til et system, der skal automatiseres. Der er langt fra administrativt edb til computerspilsbranchen. Meget langt.

Succes giver bonus

Hvor computere de sidste 50 år nærmest har været lig med administrativ databehandling og derfor var lig med edb, har de sidste 10-12 års stormende udbredelse af pc'er og internet skabt på et nyt marked. I dag er computere og internet ikke bare databehandling, det er heller ikke bare informationsteknologi, det er i lige så høj grad underholdningsteknologi og social teknologi. Sms, chat, spil, musik, video og alskens interaktive løsninger skaber nye markeder og nye udfordringer.

Og spilbranchen er stadig en ny og uopdyrket niche i den verden. En anarkistisk og ny verden. En slags Klondyke ligesom internetbureauer, der programmerede hjemmesider i html, var det for otte-ti år siden.

– For halvandet år siden var der fire programmører. Jeg var den femte, der blev ansat. Det er en enorm udfordring at være så få, fordi man får stillet nogle udfordringer, man ikke har løst før. Og så er det dejligt, at du skaber et produkt. Der kommer noget konkret ud af det, forklarer Mads Nyholm.

Han har også været med til at skabe sin egen arbejdsplads. Altså vel at mærke, hvis spillet sælger godt.

– Vi får jo en bonus oveni lønnen, hvis det går godt. Men lad os nu se, der er lang vej endnu. Men det er en god følelse, at vi måske har skabt vores egen arbejdsplads, siger han.

Branchen er stadig Klondyke

I Danmark er Mediamobsters et af de ganske få spillefirmaer. Storebroren, IO Interactive med 120 ansatte og succesen Hitman er netop blevet solgt til britiske Eidos. Både herhjemme og i udlandet er det en ung branche.

– På internettet diskuterer spiludviklere meget, hvordan man professionaliserer den her branche. Det er jo bare inden for de sidste fem år, at spilbranchen rigtig er slået igennem – på vej til at blive professionel, siger Mads Nyholm.

Han forudser derfor også, at spilbranchen bliver endnu mere specialiseret, end den er i dag.

– Der bliver virkelig brug for hardcore programmører. Når man programmerer spil, gælder det om at skabe effekter – og de skal optimeres mest muligt, så de kører hurtigt på computeren. Branchen har i høj grad brug for specialiseret, der kan den slags. Så kan sådan nogle som jeg gå ind og være en kobling mellem det grafiske og det tekniske, forklarer han.

Han peger blandt andet på fremkomsten af den næste generation af grafik kort, hvor man kan lægge programmer direkte ud på kortet.

– Nu skal vi bruge et programmeringssprog i stedet for nogle faste funktioner, når vi skal programmere til kortet. Det er det, der hedder shader-teknologi, og det er meget spændende og giver mange nye muligheder. I fremtiden kan vi beregne lys og skygge for hver enkelt pixel, når vi belyser en tredimensionel figur, siger Mads Nyholm.

Både spil og arkitektur

Om han selv vender tilbage til arkitekturen eller fortsætter med spillene er ganske uklart. Men han har svært ved at forestille sig, at man kan være 50 år gammel og stadig arbejde med computerspil.

– Men min karriere hænger sammen. Det vigtigste er at lære nye ting hele tiden. Der er så mange ting at tage sig til inden for computerspilsbranchen, så det vil være noget af et spring og tage tilbage og møde den der mur – at skulle til at forklare nytten af det, jeg laver. Her er det jo indlysende, forklarer Mads Nyholm.

Alligevel tiltaler tanken om at være isbryder i arkitektverdenen ham lidt.

– Der er endnu ingen projekter, der viser huse ordentligt i realtids computergrafik, tilføjer han.

Læs mere om Mediamobsters på www.mediamobster.com eller download en gratis singleplayer demoversion af Gangland her: kortlink.dk/2w6

Arkitekt og grafikprogrammør, Mads Nyholm 29 år.

Fra 1995 til 1998 tager Mads Nyholm, det der svarer til bachelorgrad, fra Kunstakademiets Arkitektskole. Et supplerende semester med matematik og fysik på Ingeniørhøjskolen gør det muligt at søge ind på IT-højskolen, det der nu hedder IT-Universitet i København (ITU).

Efter at have fået dispensation, begynder han i 1999 han at studere multimedieteknologi på ITU, og efter to intensive år bliver Mads Nyholm Cand. It.

I 2002 bliver han ansat som en af de første medarbejdere hos Mediamobsters, hvor han arbejder med selve grafikken i computerspil.

1. MAJ MED PROSA

København

Traditionen tro inviteres alle medlemmer af PROSA til 1. maj-arrangement i København.

Vi begynder kl. 10.00 i PROSAs lokaler, Ahlefeldtsgade 16, 1359 København K.

Her får vi morgenbrød, kaffe, te, og hvad der ellers hører sig til på en 1. maj-formiddag.

Herefter går vi samlet videre til Fælledparken, hvor vi tilslutter os festlighederne.

De bedste 1. maj-hilsner

PROSA/ØSTs bestyrelse

Århus

Vi fejrer 1. maj i Århus. Vi mødes i PROSA, Møllegade 9-13, kl. 10.00, hvor vi spiser rundstykker, drikker kaffe og får en lille en at varme os på.

Senere går vi med PROSAs fane går til 1. maj-demonstration til Tangkrogen.

Vi kender på nuværende tidspunkt ikke flere detaljer, men det bliver sikkert lige så godt som tidligere år.

Vi glæder os til at se mange til en hyggelig 1. maj. Alle medlemmer af PROSA og deres familie er velkomne

Du kan tilmelde dig på hlj@prosa.dk, men du er også velkommen uden tilmelding.

Med venlig hilsen
VEST-bestyrelsen

Odense

PROSA i Odense inviterer til morgenkomsammen.

Vi mødes kl. 10.00, i PROSAs lokaler, Overgade 54.

DU er velkommen til at tage mand, kone, kæreste, børn osv. med til arrangementet. Venner af huset er også velkomne.

Vi byder på kaffe/te, morgenbrød, gl. dansk og sodavand til børnene.

Ved 12-tiden går vi en tur ud i byen for at se, hvad der rør' sig.

MØD OP

- og få en snak, bl.a. om hvad der sker inden for it-faget.

For at vi kan få købt nok ind, skal du tilmelde dig til Odense-kontoret senest, fredag den 30. april 2004.

e-mail: pio@prosa.dk -
tlf.: 6617 9211 - fax: 6617 7911

Computer Forensics:

Prolog: Jeg skulle geninstallere min workstation med XP. Jeg satte cd'en i og boot op valgte harddisk 0 (C: drevet), fik det hele op at køre og skulle til at lave noget på mit data drev (disk 1). Så var det, at Computer Management fortalte mig, at disken var der, men ikke var partitioneret. Hmm, tænkte jeg, det tegner ikke godt.

Til alt held havde en kammerat oplevet nogenlunde det samme. Han havde fundet et program på nettet "GetDataBack", som fandtes i en version til FAT og en til NTFS.

Og helt utroligt ledte den alle sektorerne igennem og fandt alle data, som man kunne kopiere over på en frisk harddisk. Hurra for det. Mine data var reddet.

Jeg fandt også "myrescue" på nettet, som er open source til Linux. Den gratis version lader dig ikke kopiere data fra harddisken. Men da DVD-brænderen skulle tage backup, var datadrevet væk. BIOS'en vil ikke finde harddisken. Min sidste backup lå på QIC-80 bånd, som blev taget i for år siden, og mit tapedrev er ikke understøttet

af Windows XP.

Men, tænkte jeg, så kan jeg jo udvide min horisont og finde ud af, hvordan man gendanner data. Derfor tog jeg kontakt til Ibas, som jeg havde set i flere it-blade, og fik en aftale. De modtog min harddisk, og da jeg fik harddisken tilbage, var data lagt over på en DVD (2.4Gb). De eneste "fejl" jeg har fundet er, at et mappenavn var konverteret til hex decimaltal og et par enkelte dokumenter ikke kunne læses ordentligt.

Når harddisken går i stykker

Det er ikke sjovt, når harddisken går i stykker. Har man ikke en ordentlig backup, og det er der mange, der ikke har, kan man miste uerstattelige billeder, breve, film etc., og mange timers anstrengelse foran skærmen kan være tabt for evigt. Men fortvivl ikke. En af verdens førende virksomheder inden for dataeftersforskning og -rekonstruktion ligger i Allerød. De har gjort til deres speciale at hjælpe virksomheder og privatpersoner med at genfinde og rekonstruere tabte data.

AF JULIE BECH, INFORMATIONSMEDARBEJDER OG MICHAEL HARLY, OFFER FOR ØDELAGT HARDDISK

Michael Harly var både offer for en ødelagt harddisk og en mangelfuld backup. Derfor kontaktede han Michael Garver fra Ibas. Og det viste sig, at Harly ikke var ene om at sløse med backuppen.

Ifølge Michael Garver er der flere og flere kunder i Ibas, fordi hverken virksomheder eller privatpersoner har haft den fornødne interne kompetence til at

vide, hvordan man skulle håndtere f.eks. et Raid 5 system i en kritisk situation.

- En fælles overskrift kunne være: Backup-proceduren har været for dårlig, siger Michael Garver.

Et typisk forløb beskriver han sådan:

- Datarekonstruktionen starter som regel med, at folk oplever det ubehagelige pludselig ikke kunne få fat i deres data, fortæller Michael Garver. Det kan skyldes, at harddisken er gået i stykker, brændt af, eller der er kommet et head-crash, fordi den er gammel. Det kan

også være at operativsystem, som har lavet ballade. Men ganske ofte er det en it-ansvarlig, som har været for hurtig på aftrækkeren.

24-7

Man kan få fat i Ibas døgnet rundt – hele ugen.

- Hvis det er en rigtig hastesag, så kan vi lave en aftale inden for meget få timer, fortæller Michael Garver, så sørger vi for, at det bliver sendt ekspres op til laboratoriet, og så går de i gang med det

samme. Datatab kan være fatalt for f.eks. en produktionsvirksomhed, som jo ikke kan tåle, at tingene står stille. Det koster mange penge.

Når det virkelig haster, kører kunderne selv deres disk op til laboratoriet. Der går Ibas' folk i gang med det samme og arbejder med det, indtil de har en løsning, hvis det ellers kan løses. Og det kan det – i over 80% af tilfældene.

De svære sager

En meget stor del af de diske, som Ibas får til reparation, er fysisk skadede. Typisk headcrash. Også dem redder Ibas mange af.

- Softwareskaderne, hvor et operativsystem går ned, eller man er kommet til at smide noget, som ikke skulle have været i papirkurven, i papirkurven, kan som regel reddes af en it-ansvarlig, som finder noget software til recovery, siger Michael Garver.

Det er de svære sager, som lander hos Ibas.

- Står du med en ødelagt harddisk, så send den ind til os i stedet for at begynde at rode med den selv, anbefaler Michael Garver. Meget software kræver specialistviden, og du kan gøre mere skade end gavn, hvis du f.eks. begynder at rode med noget software, som går ind og skriver til disken i forbindelse med, at det forsøger at lave rekonstruktion. Det kan være katastrofalt. På den måde risikerer du, at der bliver skrevet på netop de data, som skal reddes.

Prøv ikke selv

Et accelererende headcrash kan også forvolde stor skade. Har man først en magnetisk partikel på magnetoverfladen på skiven, sletter den mere og mere, jo mere du skriver på den.

- Vi ser sager, hvor man på en weekend har skrabet alt magnetoverfladen af en disk. Og så er der ikke noget at gøre. For så ligger alle data magnetiske partikler ved siden af. Så lad være med at prøve med software, også selvom du er teknisk kyndig, understreger Michael Garver. Og også selvom det jo er meget billigere, hvis det lykkes. Han råder folk med slettede data til at vurdere: Hvor stor en risiko, har jeg råd til at løbe med de her data?

Diske i akvarier

- Vi får mange pudsige sager, fortæller Michael Garver. De mest spektakulære er f.eks. skibsforslis og katastrofer. Da et fly fløj ind i Pirellitårnet i Italien, kom diskene til Ibas. Men vi har også haft

skibsforslis, hvor harddisken har ligget på bunden af havet i et stykke tid. Når pladen har været udsat for vandskade og er blevet våd, så må man ikke tørre den, for så starter du rusteprocessen. Derfor kommer folk kørende med akvarier i bilen op til laboratoriet med deres harddiske.

Han understreger, at Ibas er meget diskrete omkring deres kunder, fordi det ofte er pinligt for virksomhederne, at deres procedurer omkring backup eller sikkerhed er fejlet.

Første skridt: Spejlkopi

Når en disk kommer ind til Ibas, bliver den altid analyseret for at slå fast, hvad der er sket med den, og hvor meget der kan reddes. Foranalysen bruges til at vurdere, hvor lang tid, det tager, og hvor mange ingeniører, der skal tilknyttes, og dermed hvor meget det kommer til at koste. Det store parameter.

- Det er forskelligt, hvor hurtigt kunderne skal have deres data tilbage. Nogle er tilfredse med vores standardservice, hvor de får deres data tilbage i løbet af en uge, men hvis produktionsapparatet står stille, skal det være inden for et døgn. Og prisen er underordnet. Ibas forsøger altid at lave en identisk spejlkopi, hvis det er muligt ud fra deres meget store reservelager med 20-30.000 harddiske – næsten alt, hvad der er produceret af harddiske i mange år. Ibas afprøver altid forskellige former for rekonstruktion for at finde den optimale metode.

Links

FAT & NTFS

GetDataBack: <http://www.runtime.org/>

Linux & Unix

myrescue:

<http://myrescue.sourceforge.net/>

Ibas: <http://www.ibas.dk>

Hvad koster det?

En foranalyse koster 3500 kr., og den tager to hverdage at lave.

Rekonstruktionspriserne varierer meget, men løber fra 5000 kr. og op efter. Og det er pr. sag. Ikke pr. megabyte.

Datamængden er ikke afgørende. Hvis det ligger fragmenteret og spredt ud over hele disken, kan få megabyte være et kæmpearbejde.

Der er ikke nogen øvre grænse, men Ibas har sjældent sager, der passerer 100.000 kr. Den passeres dog, når store serverstationer går ned.

Computer Forensics

Introduktion til
computer forensics
og
tilhørende værktøjer

27. april 2004

kl. 18.00 - 20.30

Ahlefeldtsgade 16
København

Gratis for studerende

Tilmelding:

www.prosa.dk/kursus

Ibas, som havde 25 års jubilæum sidste år startede som et teknisk servicecenter, som primært servicerede computere og kalibrerede skærme.

Langsomt begyndte de at rekonstruere harddiske.

Virksomheden blev stiftet i Norge i den lille by Koksvinga 80-100 km øst for Oslo, hvor Ibas er den eneste it-virksomhed. Laboratoriefaciliteterne er vigtige. Datarekonstruktion kræver et støvtæt rum, hvor luften er 50.000 gange mere ren for støv, end luften er normalt.

Tager man til Koksvinga og ser en Fort Knox-lignende bygning, er det højst sandsynligt Ibas.

Ibas har nogle ekstreme sikkerhedsprocedurer, fordi de arbejder med firmaers konfidentielle data.

Ibas er certificeret af det norske datatilsyn, og også det norske militær har sagt god for det.

I dag er Ibas en af verdens førende virksomheder inden for datarekonstruktion, datasletning og dataeftersøgning.

Gode råd om søgemaskineoptimering

Optimering af hjemmesider til søgemaskiner er blevet en hel videnskab og en løbende proces, der kan kræve rigtig mange ressourcer. Denne artikel kan ikke give dig en garanti for en god placering på søgemaskinerne, men hvis du følger nedenstående fif og råd, er du meget godt på vej.

AF PETRA HUSUM, FREELANCE

Størstedelen af søgemaskinerne bruger alle eller nogle af nedenstående parametre til at afgøre en hjemmesides placering på resultatsiden. Forskellen ligger i den måde, de bliver vægtet på hos de forskellige søgemaskiner.

Sådan finder du gode nøgleord.

For 5 år siden var det meget effektivt at lægge en god beskrivelse og 5-10 nøgleord ind i sine META-tags. Men i takt med, at konkurrencen blev større, META-tags gav for mange og for subjektive resultater, og teknologierne bag søgemaskinerne blev mere intelligente, er søgemaskinerne i stigende grad gået over til at kigge på selve hjemmesiden og dens indhold. Det burde jo også være det, der i virkeligheden beskriver hjemmesiden bedst.

Så udvælgelse af nøgleord og placeringen af dem på hjemmesiden er blevet det vigtige arbejde. Det er et stort område og en tidskrævende proces. Det væsentligste er:

- at finde nogle nøgleord og nøgleordsfraser, som folk rent faktisk bruger i virkeligheden
- at disse nøgleord og fraser giver en god beskrivelse af ens budskaber eller produkter
- at sørge for, at nøgleordene og fraserne placeres relevant på hjemmesiden.

Udvælgelse af nøgleord

Primære nøgleord: Unikke ord for virksomheden/organisationen, og som det må antages, at folk søger på. Ordene er ikke så almindelige, at brugerne drukner i mængden af søgeresultater. Jo flere af disse ord, desto bedre.

Sekundære nøgleord: Vigtige ord for virksomheden/organisationen, som folk helt sikkert søger på. Mængden af søgeresultater er stor, og det er svært at komme

til en høj placering på ordet alene. Alligevel er de vigtige, fordi de forekommer i søgninger i kombination med andre knap så almindelige ord.

Produkter: Produkter dækker over konkrete produkter, emner, ting eller lignende, som er kendetegnende for virksomheden eller organisationen.

Tillægsord: De ord, som folk kobler på deres søgning efter produkter. Hvilke ord eller fraser bruger dine potentielle brugere/kunder, når de leder efter det, du har at tilbyde? Det skal være helt almindelige ord, som folk bruger – f.eks. ikke prisgunstig, men billig. Et godt udgangspunkt kan være at finde ord, som man selv ville bruge.

Lav nu kombinationer af primære nøgleord, sekundære nøgleord eller produkter sammen med tillægsordene. Disse kombinationer udtrykker det, vi leder efter, når vi leder. Du kan på forskellig vis få feedback fra søgemaskinerne på hvor ofte dine udvalgte nøgleord rent faktisk bruges som forespørgsler. Hvordan, dækkes dog ikke i denne artikel. Blandt disse mange ord og kombinationer udvælges først de mest relevante, som bare skal med, og dernæst dem, der har den største chance for at give en god placering. Brug søgemaskinerne til at finde dem med de bedste chancer.

Placering af nøgleordene på hjemmesiden

De udvalgte nøgleord og kombinationer skal nu så vidt muligt indgå i teksten, i titler, i META-tags og i html-elementer på udvalgte og relevante sider.

I TITLE and META tags

Titlen (TITLE) skal være unik og sigende på hver eneste side. Den skal beskrive præcis, hvad der er på den aktuelle side

med relativt få ord.

På hver enkelt side sættes disse META-tags:

KEYWORDS med alle nøgleord, synonymer til nøgleordene samt ord, der ikke er nævnt på siden, men som er relevante. Det er også her, man kan tilføje almindelige fejlstavninger og bogstaveringer. **DESCRIPTION** med en kort beskrivelse af sidens indhold. Den skal være et opkog af siden på ca. 150 tegn og være unik for hver side.

På alle sider skal følgende META-tags sættes:

```
<meta name="robots" content="all">
<meta http-equiv="pragma" content="no-cache">
<meta http-equiv="cache-control" content="no-store">
<meta name="revisit-after" content="x days">
```

Inden i header tags, lister og tabeller.

Da html-kode giver vigtig strukturel information til browseren, lægger mange søgemaskiners algoritmer mere vægt på nøgleord, der er en del af et sådant strukturelt element – f.eks. tags. Det kan f.eks. være nummererede og unummererede lister, headertags, tabeller og definitionslistor. Specielt er det vigtigt at bruge H1-tagen til at lave en beskrivende overskrift for den pågældende side. Søgemaskinerne går logisk nok ud fra at tekst, der fremhæves i en overskrift, vil beskrive sidens indhold, og her er specielt H1-tagen vigtig.

I indhold, ALT-tekster, TITLE-attributter og linktekster

Brug nøgleordene tidligt og ofte i dit sideindhold. At skrive dem i META-tags

er ikke nok. Søgmaskinerne antager, at ordene er mere relevante, når de også bliver brugt i selve indholdet.

Attributter, som beskriver en sides indholdselementer, er et godt sted at lægge nøgleord. F.eks. i ALT-teksten på billeder og specielt i TITLE-teksten på billeder og til beskrivelse af et links destination.

Undgå at blive betragtet som snyder

Søgmaskinerne er mere vagtsomme end nogensinde før over for spamhjemmesider. Ved den mindste mistanke bliver man kastet af. Så undgå at bruge teknikker, der kunne lede mistanken hen på snyderi:

1. Pas på brug af redirects. De kan bruges til at have en falsk forside, der er optimeret til søgemaskinerne, for så at kaste brugerne over til en anden side, der handler om noget helt andet.
2. Det tilsyneladende meget uskyldige valg af domænenavn og valg af webhoteludbyder kan faktisk dødsdømme ens hjemmeside fra starten. Vær sikker på at domænenavnet ikke har en eller anden skummel fortid. Tjek den evt. på WaybackMachine (<http://www.archive.org/>). Hvis den har været brugt til spil eller porno, så drop den.
3. Pas på, hvis du har valgt et webhotel, der er baseret på virtual hosting. Deling af en IP-adresse med kendte spamhjemmesider eller pornohjemmesider tænder advarselsslamperne hos søgemaskinerne. Nogle søgemaskiner – f.eks. AltaVista – reagerer på dette ved at kaste hele IP-adressen ud fra deres index.
4. Undgå i det hele taget at bruge tricks som f.eks. linkfarming, skjult tekst og overforbrug af nøgleord. Det bliver sikkert opdaget, og du mister din rangering eller bliver smidt helt af.

Sørg for korrekt html-kode, intakte links og god browserkompatibilitet

Inden du sender dine sider ud i æteren, så sørg for at din html-kode er valideret, at dine links er intakte m.v. Selv en lille fejl kan få en søgemaskine til at forlade siden. Søgmaskiner indekserer tekst og følger links. Hvis de støder på en syntaksfejl, vil de være tilbøjelige til at forlade hjemmesiden uden at læse resten af indholdet. På samme måde vil et brudt link

kunne betyde, at de opgiver hjemmesiden og stryger videre til de millioner andre.

Søgmaskiner er nemlig som browsere, men ret primitive browsere. Groft sagt kan de sammenlignes med en version 2 browser, så de er følsomme over for dårlig syntaks, de forstår ikke Flash, de forstår ikke DHTML, og mange af dem forstår ikke en gang frames. Det er vigtigt at holde sig disse begrænsninger for øje, når man designer sin hjemmeside. At designe til den mest avancerede teknologi kan give problemer i søgemaskinerne, og disse skal løses, inden du begynder at registrere siderne. For hver enkelt af disse problemer findes der flere mulige løsninger. Det kræver en del viden og en større indsats at få alle fejlmuligheder udryddet, men det er nødvendigt.

Hvordan tilmelder man sig søgemaskinerne?

Der findes godt nok en tilmeldingsformular i Google, men Google og andre tilsvarende søgemaskiner (crawlers) optager

ikke en hjemmeside, med mindre der er nogle, der linker til den. Heldigvis er det sådan, at søgemaskinerne finder frem til nye hjemmesider bl.a. via de store søgeportaler, så som Open Directory Project (ODP) og Yahoo. Så hvis du er tilmeldt der, er du rimelig sikker på at komme med i de store søgemaskiner også.

Søgmaskinernes fokusering på linkpopularitet gør det også til en rigtig god idé at udarbejde en fornuftig linkstruktur. Jo flere relevante hjemmesider, der linker til dig, jo flere relevante hjemmesider du linker til, og jo bedre intern navigation du har, jo bedre placeringer vil du få i søgemaskinerne.

Registrering i søgeportalerne som f.eks. Yahoo, Jubii, Kvasir, LookSmart m.v. skal gøres ved at følge hver enkelt portals registreringsvejledning.

www.prosa.dk

Til et 11-tal

*Anmeldelse af bogen
Real 802.11 Security:
Wi-Fi Protected Access
and 802.11i
Jon Edney og William
A. Arbaugh,
Addison-Wesley, 2004*

Real 802.11 Security: Wi-Fi Protected Access and 802.11i gennemgår sikkerhedsproblematikken i trådløse netværk til og. Bogen henvender sig til dem, som vil vide mere om protokollerne i moderne trådløse netværk og kan især anbefales til dem, der en gang har brændt sig på trådløse netværk, og som nu ønsker at vide, hvad de anbefaler ledelsen.

AF HENRIK LUND KRAMSHØJ,

Trådløse netværk har fået en renæssance. Vi ser også en fornyet interesse for sikkerheden – med dertil hørende artikler og fjernsynsudsendelser om trådløse netværk og den manglende sikkerhed i disse.

Da jeg fik bogen i hånden, var jeg først skeptisk. Jeg har tidligere sat indtil flere bøger med lignende titler tilbage i boghandlernes reoler. Denne bog har dog en yderst seriøs indgangsvinkel, og jeg kunne hurtigt se, at en anmeldelse ville blive overvejende positiv.

Opbygningen

Bogen er inddelt i tre hoveddele på i alt 17 kapitler, som gør de omkring 400 sider nemme at fordøje. Opbygningen virker gennemtænkt, og der er en rød tråd fra starten.

Allerede fra første færd er der en detaljeret gennemgang af sikkerhedsprincipper og termer, som sikrer, at læseren forstår de nødvendige begreber for at kunne læse bogen. Den form for gennemgang ses sjældent, og gør bogen anbefalelsesværdig i sig selv.

Dernæst gennemgås truslerne mod trådløse netværk, og de angreb man kunne tænkes at udsætte dem for. I første del af bogen er der generelt en klar stillingtagen til terminologi, som kommunikerer tydeligt til læseren. Termer, som læseren kunne forventes at ville lede efter, markeres med fed skrift, således at bogen efterfølgende kan blive en god reference.

Hovedvægten

Det centrale i bogen er sikkerhedsteknologierne i de trådløse netværk i 802.11-familien, og det fremgår tydeligt, at forfatterne har de nødvendige tekniske kompetencer og kan formidle indholdet på en spændende måde. Forfatterne har

ligeledes fingeren på pulsen med hensyn til arbejdsgrupperne. Historien krydres med små informative baggrundshistorier.

I gennemgangen af designet af Wi-Fi-sikkerhedsteknologierne gives en hudløst ærlig kritik af WEP, som er den oprindelige sikkerhedsmekanisme. Denne kritik fremstilles som eksemplet på, hvad der kan gå galt i design af sikkerhedsmekanismer, og hvorfor WEP som koncept er galt afmarcheret.

Når man er nået til kapitel 7 i bogen, er man rustet til at læse om sikkerhed, og man har et skrækkesejpe på dårlig sikkerhed. Disse værktøjer er nødvendige for at kunne læse og bedømme sikkerhedsmekanismerne i de nye standarder for trådløs sikkerhed.

Detaljeret gennemgang

Der gives i separate kapitler en detaljeret gennemgang af teknologierne til autentificering, brugerstyring, nøglehåndtering og kryptering – alt, hvad der er vedtaget i arbejdsgrupperne, og hvad der var medtaget i draft, kladden til standarderne.

Hele tiden introduceres nye begreber med tilpas information, og den praktisk brug illustreres umiddelbart efter. De nye teknologier gennemgås tillige med henvisning til WEP og med en pragmatisk og praktisk indgangsvinkel. Eksempelvis gøres der meget ud af, hvordan de nye teknologier kan benyttes i eksisterende produkter gennem opgradering af software.

Blandt andet gennemgås, hvordan de nye teknologier lukker af for de kendte angrebsmetoder mod trådløse netværk, og hvordan de opgraderer beskyttelsen, til noget man kan stole på ved at dække af for truslerne.

Opdelingen virker logisk, og der

gennemgås fra hardware laveste niveau til autentificering med SSL/TLS på applikationsniveau. Detaljeringsgraden er meget ensartet, og man får de nødvendige informationer, uden at blive forvirret af at få alle mulighederne præsenteret i en pærevælling.

Infrastruktur i firmaer

Denne bog er ikke rettet mod privatpersonen, som ønsker at sætte et enkelt trådløst netværk op til sig selv og familien, og ej heller til dem, der ønsker at lave fælles netværk for tilfældige brugere.

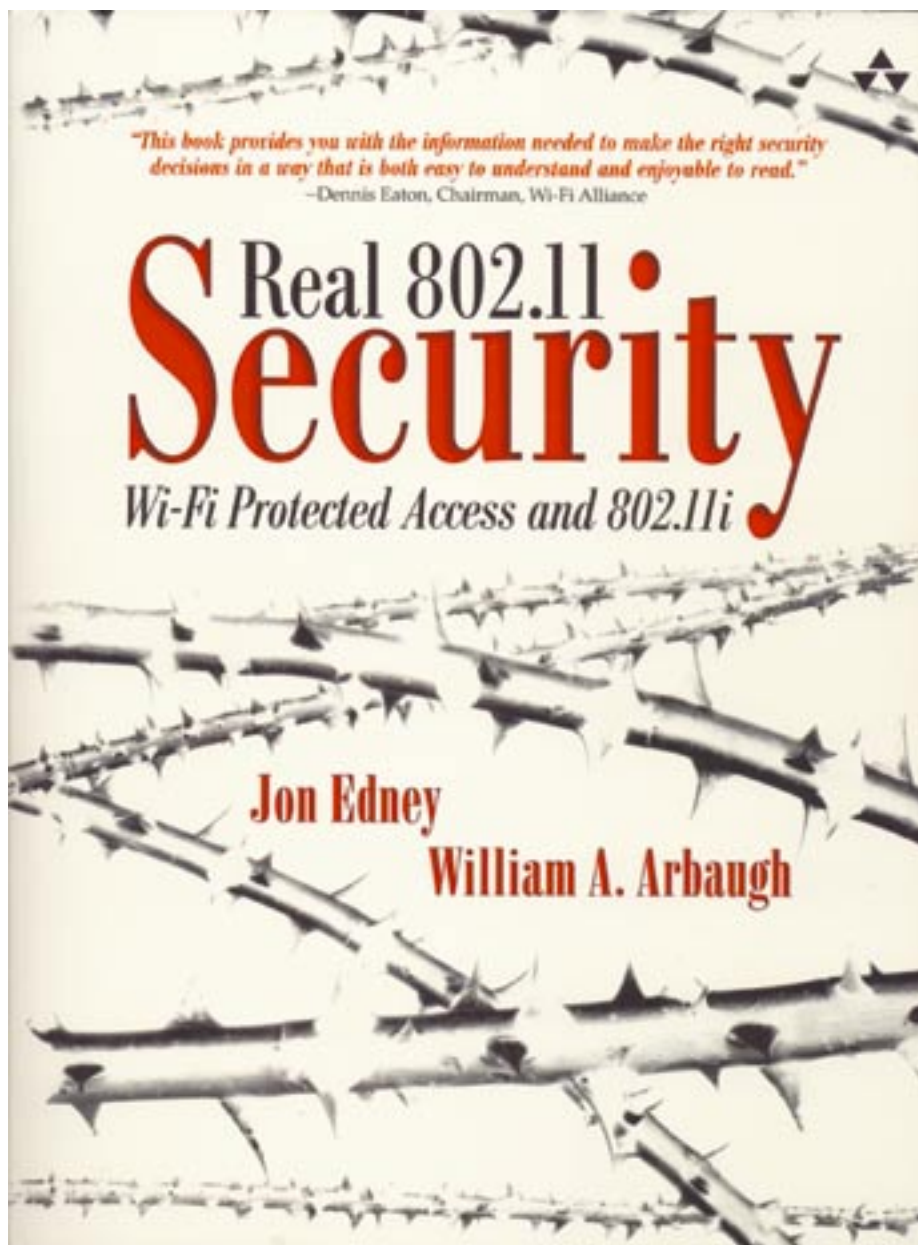
Hvis man ønsker at lave et åbent trådløst netværk, er der et kort kapitel, som er helliget dette mål på ca. 15 sider. Det er ikke hovedvægten i bogen. Bogen retter sig mod det professionelle firma, som ikke ønsker at tage unødvendige risici ved implementeringen af trådløse netværk.

Formålet med bogen er at underbygge og argumentere for, at sikkerheden ved fremkomsten af nye og bedre sikkerhedsprotokoller er tilstrækkelig til, at man kan implementere netværk sikkert med 802.11 – og gerne direkte forbundet til det interne netværk.

Hvad, der er sikkert, er altid en afvejning af truslerne, og de aktiver, der skal beskyttes. Formålet med bogen opfyldes dog, da man efter gennemlæsningen forstår, at arbejdsgrupperne nu HAR taget sikkerheden alvorligt. Man har sparket de marketingfolk, der designede WEP væk fra design, og i stedet overladt dette vigtige arbejde til kompetente sikkerhedseksperter.

Anbefalinger

Jeg vil ikke tøve med at anbefale de nye sikkerhedsmekanismer i 802.11, da der klart er forbedringer i designet. Jeg forventer, at de professionelle leverandører

nu gør sig mere umage med at tænke sikkerhed, belært af fadæserne med de tidligere produkter.

Som sikkerhedsmand vil jeg dog, modsat forfatterne, stadig anbefale, at man foretager en opdeling af netværket i separate segmenter, før man implementerer trådløse netværk – da konsekvenserne af et sikkerhedsbrud på disse ER mere alvorlige end på de trådede netværk.

Til gengæld bliver det spændende at se, om teknologierne til individuel autentificering og styring af brugere vil brede sig til de trådede netværk – således, at kun autentificerede stationer og brugere kan forbinde sig til infrastrukturen i virksomhederne. Det vil i visse tilfælde være ønskværdigt, og måske kan vi vænne os til det – gennem brugen af de trådløse netværk.

Positive punkter

Hvis jeg skal fremhæve et bestemt punkt, hvor bogen overraskede positivt, er det et appendix om Advanced Encryption Standard AES, der er afløseren for Data Encryption Standard. Denne algoritme er relativt ny og er derfor ikke med i de klassiske værker om kryptografi. Der er desuden lagt vægt på den aktuelle brugssituation frem for en tør opremsning af algoritmens vigtigste karakteristika.

Leverandørneutral

Forfatterne har foretaget et valg, der består i at undgå leverandørspecifikke eller proprietære teknologier og holder dette løfte gennem det meste af bogen.

Eksempelvis afsluttes kapitel 17 med et større projekt, hvor man guides igennem brugen af certifikater og protokoller til

et netværk med WPA. Gennemgangen illustreres med reference til kendte produkter som Open Source implementation af RADIUS FreeRADIUS, OpenSSL, FreeBSD, OpenBSD, Linux, samt kendte produkter som Cisco og Microsoft Windows.

Det giver god troværdighed for protokollerne, at man derved får præcise henvisninger til kildetekst, man kan undersøge, og gode præcise råd til ibrugtagningen af de nye protokoller.

Det leverandørneutrale udgangspunkt afholder dog ikke fra at inddrage specifikke løsninger som Cisco LEAP, der som en af de første teknologier ændrede på funktionen i de trådløse netværk for at undgå specifikke problemer.

Til dem, som vil vide mere

Denne bog kan anbefales som en gennemgang af sikkerheden i trådløse netværk og som en referencebog. Dog skal man være opmærksom på målgruppen for bogen.

Jeg anbefaler den til dem, der vil vide mere om protokollerne i moderne trådløse netværk. Den er for dem, der vil vide præcist, hvordan sikkerhedsprotokollerne og de trådløse netværk skal passes ind i en eksisterende infrastruktur.

Man skal have lyst til at læse om teknologierne på et meget detaljeret niveau, og man skal kende til datakommunikation, TCP/IP og trådløse netværk med WEP.

Bogen kan især anbefales til dem, der en gang har brændt sig på trådløse netværk, og som nu ønsker at vide, hvad de anbefaler til ledelsen.

Det er imponerende, hvorledes forfatterne formår at præsentere et komplet værk omkring trådløs sikkerhed i 802.11 på omkring 400 sider. Der vil selvfølgelig ske en udvikling inden for området, men med denne bog er man rustet til at implementere og udforske trådløse netværk – hele tiden med fokus på sikkerheden.

Karakter = 11

Jeg vil give indholdet 11 (fra 13-skalaen). Der er gennemgået utroligt meget stof, og det er præsenteret overskueligt og på en måde, der giver bogen en lang levetid.

PS. Små fejl

Der er nogle pudsige små fejl. Feks. at DVD-dekryptering tillægges en finne, mens vi, der bor i Europa jo ved, at DVD-Jon bor i Norge.

Mono - En open source software implementation af .NET

AF MARTIN WILLEMOES HANSEN

På baggrund af Tom Allan Olsens bog-anmeldelse om ASP.NET i PROSAblandet fra januar 2004, vil jeg informere om Mono, et alternativ til Microsofts .NET.

Mono er en open source software (OSS) implementation af Microsoft .NET. Specifikt er der tre licenser, der sætter vilkårene for brugen af Mono.

C# kompilatoren er dækket af GNU's Not Unix (GNU) General Public License (GPL).

Runtime-biblioteket er dækket af GNU Library GPL.

Klasse-biblioteket er dækket af MIT X11.

Udover at Mono er drevet af dynamikken givet af OSS, er der en anden faktor der har været katalysator i projektet, nemlig det faktum at en del af .NET er standardiseret. Det drejer sig om to standarder.

ECMA 334, en standardisering af C# sproget

ECMA 335, en standardisering af runtime-miljøet Common Language Infrastructure.

Platforme

Fordi Mono er OSS, kan alle der ønsker det, forbedre og udvide Mono, blandt andet pga. denne egenskab er Mono portet til mange platforme:

Windows

Linux

S390

StrongArm

SPARC

HPPA

Mono åbner dermed døren til valg af hardware-arkitektur og operativsystem.

Baggrund

I juli 2001 startede Ximian Mono-projektet, for at reducere deres udviklingsomkostninger og forbedre deres produktivitet.

Ximian bære i dag navnet Ximian Novell Services, fordi Novell opkøbte Ximian i August 2003.

Novell er en stor drivkraft bag Mono. Der er på nuværende tidspunkt ca. 16 Novell-udviklere, der arbejder fuldtid på Mono.

En anden drivkraft er de ca. 170 frivillige udviklere, der er til stede i kraft af Monos OSS natur. På Monos hold-webside,

findes de udviklere, som tåler dagens lys:
<http://www.go-mono.com/team.html>.

Teknologier

I forhold til .NET mangler Mono at implementere en del teknologier. Derfor er det nødvendigt at undersøge, hvad man har brug for i .NET for at vide, om Mono kan substituere .NET på det område, man arbejder med. Eksempelvis er der tre programmeringssprog inkluderet i Mono, tabel 1 viser deres implementeringsgrad.

Tabel 1, Mono programmeringssprog og deres implementeringsgrad.

Sprog	Implementeringsgrad
C#	100%
VB.NET	50%
JScript.NET	10%

På nogle områder er Mono lidt længere fremme end .NET. Fx er ADO.NET udvidet med nogle ekstra database-providers:

IBM DB2 Universal Database

MySQL

ODBC

Oracle

OLE DB

PostgreSQL

Microsoft SQL Server

SQL Lite

Sybase

Ældre Microsoft SQL Server og Sybase databaser

Muligheden for webprogrammering og webtjenester i ASP.NET er fuldt tilstede i Mono. Dette betyder, at man kan hoste sine ASP.NET applikationer på fx en Linux / Apache platform.

Udover de kendte .NET teknologier er Mono vha. Gtk# integreret med Gtk+ (Grafisk toolkit) og Gnome (Skrivebordsmiljø til Linux / Unix). Hvis du er interesseret i at vide mere om denne integration, foreslår jeg, at du læser rapporten „Gnome, et RAD miljø“,

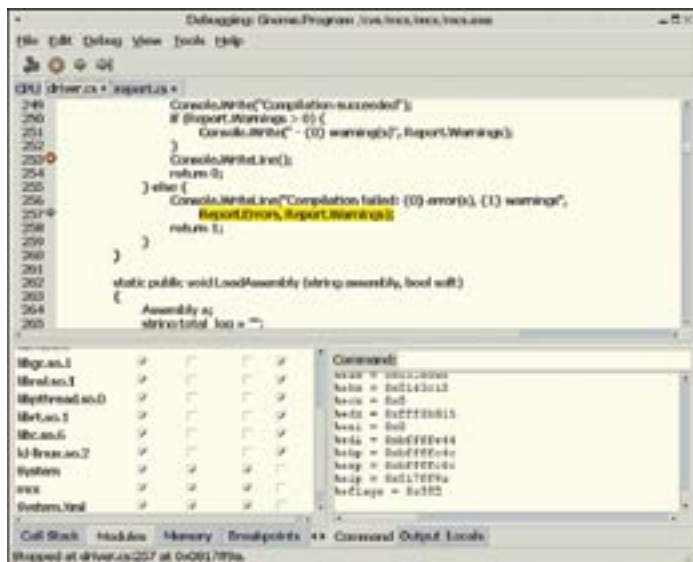
<http://mwh.sysrq.dk/documents/docu-ments.phtml>

Værktøjer

En række værktøjer er bygget op omkring Mono og understøtter udvikling af software med Mono. Her er tre af mine favoritter:

Mono Debugger

Et værktøj, der udmærker sig ved at kunne debugge både managed og unmanaged kode. Se skærbillede 1.

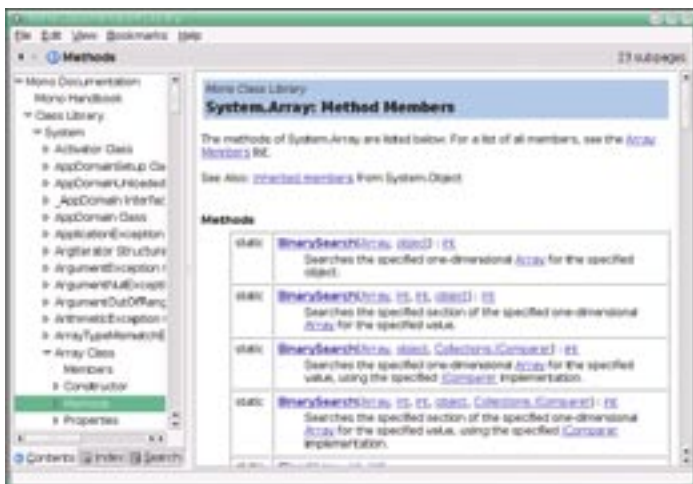

Skærbillede 1, Mono Debugger

Mono Documentation Browser (MonoDoc)

Et værktøj, der giver mulighed for at generere og vise dokumentation af klassebiblioteker og andre ressourcer.

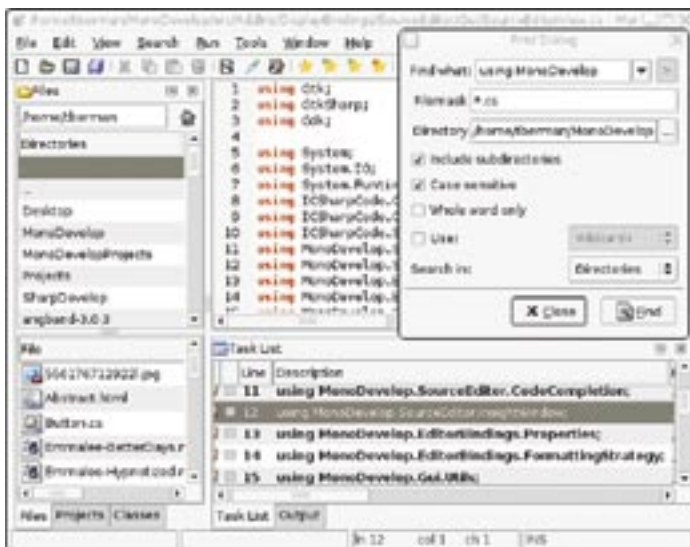
Denne funktionalitet opnås ved at skrive forskellige „providers“, der kan vise og redigere forskellige dokumentationsressourcer, der derved integreres i MonoDoc, fx html, manpages og ecmaspec. Se skærbillede 2.

Skærbillede 2, MonoDoc

MonoDevelop

Et integreret udviklingsmiljø, der er portet fra SharpDevelop til Mono / Gtk#. Se skærbillede 3.

Skærbillede 3, MonoDevelop

Fremtid

I skrivende stund er version 1.0 endnu ikke udkommet, denne udgivelse ventes at ske i anden kvartal 2004.

Version 1.0 markerer, at Mono er klar til at blive brugt i produktions-øjemed, og at programmet er stabilt.

Figur 1 viser de forventede tidspunkter for fremtidige Mono-udgivelser.

Figur 1 Mono-tidslinje for fremtidige udgivelser.

Der eksisterer en uddybende køreplan, se <http://www.go-mono.com/mono-roadmap.html>, der beskriver hvilke teknologier de forskellige versioner af Mono vil indeholde på <http://www.go-mono.com/mono-roadmap.html>

Interesseret?

Jeg håber, du er blevet interesseret i Mono og har fået mod og lyst til at arbejde med projektet. Kig ind på Monos website: <http://www.go-mono.com>, tag dernæst en snak med Mono brugerne/udviklerne på Internet Relay Conference (IRC), irc.gimp.net, #mono.

Der er også en dansk præsentation af Mono her: <http://mwh.sysrq.dk/presentations/presentations.phtml>

Ressourcer

GNU GPL & LGPL:

<http://www.gnu.org/licenses/licenses.html>

MIT X11:

<http://www.opensource.org/licenses/mit-license.html>

ECMA 334 & 335:

<http://www.ecma-international.org>

SharpDevelop:

<http://www.icsharpcode.net/opensource/sd>

Gtk:

<http://www.gtk.org>

GNOME:

<http://www.gnome.org>

IRC:

<http://www.irc.org>

Tilløbsstykke:

Bag strimlen i delvist digital bio

Mens vi venter på den første danske 100 pct. digitaliserede biograf, afvikles flere og flere film digitalt. Nordjyske PROSA var med på en kigger inden premieren i nyt biografkompleks

AF JYTTE LADEN NIELSEN, FREELANCE
FOTO: LARS HORN/BAGHUSET

En smøgpause på PROSAkontoret i Nordjylland tænder en ide. Den udvikles og bliver til et anderledes arrangement: En spændende og social sammenkomst tilsat et stænk faglighed. Mens smøgen ulmer kigger faglig sekretær Mads Kellermann nemlig tværs over Kennedy Plads på de håndværkere, der indretter Aalborgs digitale biograftempel, Biocity.

Tre dage før åbningen samler 140 PROSAmedlemmer sig i foyeren, mens tjeneren ved bardisken fylder de sidste vinglas med rubinrød væske. Mens vinen nippes, forsvinder medlemmerne på skift ud af bagdøren, op ad en trappe og ind i et aflangt, smalt og køligt rum: Kommandocentralen, hvorfra centrets 10 film styres digitalt.

Hovedcomputeren skærm lyser ved siden af cheftekniker Alan Lyman. 10 ikoner, der for hver film fortæller, hvor længe det varer, inden den slutter, hvad den hedder plus en nok så vigtig detalje: Ved maskinstop fortæller ikonet operatøren, hvad der ser sket. Om filmen er knækket, eller om lampen er gået.

- For hver enkelt film og sal programmerer vi billedformatet, lydniveauet, starttidspunktet, slukning og tænding af lyset i salen og lukning af døre.

Skarphe den kan computeren ikke klare. Jo, der findes rigtigt nok et system, der kan stille film skarpt. Men for at finde det skarpeste punkt, må pro-

grammet først gøre filmen uskarp, og det sker nogle gange undervejs i filmen og har vist sig at være for generende for publikum. Så operatøren tjekker stadig skarpheden med egne øjne et par gange undervejs i en film.

En mand klarer 10 film

Alan Lyman vender sig om mod et talterkenskystem i tre lag i havebordsstørrelse. På øverste dæk ligger en gammeldags spolefilm, hvorfra celluloidstrimlen forsvin-

der ind i et forevisningsapparat.

- Når vi har lagt filmen til rette, trykker vi på en knap, der fortæller computeren, at filmen er lagt i, og derefter starter computeren automatisk filmen i henhold til programmeringen. En mand alene kan så køre de her 10 maskiner.

Og endda få tid til overs til sig selv, mens filmene spiller, tilføjer chefteknikeren.

Det prompte spørgsmål "Mangler I ikke en mand?", afføder grin. Men intet PROSA-medlem skifter job den aften.

- Det nye er, at filmen ligger på de her tallerkner.

Under afspilningen flytter hele filmen sig fra en tallerken til den næste. Når filmen er færdig, flyttes spolen tilbage.

- Tre minutter efter filmen er færdig, vil den være klar til at blive vist igen, fordi den ikke længere spoles tilbage. Spoling er det værste, man kan gøre ved en film, så nu undgår vi de fleste af de ridser, der ellers kommer på en spolefilm.

- I dag kan film vises digitalt, hvorfor gør Biocity ikke det?

- Det er stadig for dyrt. En digital foreviser koster halvanden million kroner stykket, den nye vi bruger her koster en kvart million. Med 10 sale bliver det til penge...

Få digitale biografer

- Er der for mange børnesygdomme ved digitalvisning?

- Nej, det tror jeg ikke. Selvfølgelig vil der være nogle. Det er der jo ved alt nyt. Det er nok mere historien om hønen og ægget om igen: Der eksisterer ikke særligt mange digitale film i dag og heller ikke

Eva Saxling fandt arrangementet så spændende, at hun havde smuglet gemalen med.

Louise Danielsen troede som flere andre, at Biocity ville vise digitale film som nogle biografer i USA: Men de får ofte deres master stjålet. Chefteknikeren har da et argument: Man ikke sådan lige kan stikke af med en filmspole under armen, som man kan, hvis hele filmen ligger på DVD.

særligt mange digitale biografer. Kun omkring 170 i hele verden, inklusive testbiografer og filmselskabernes laboratorier med små screeningsbiografer. Men de digitale biografer kommer, også til Danmark.

Alan Lyman tør blot ikke spå hvornår. Til trods for, at han er cheftekniker hos Nordisk Film Biografer, den største aktør på det danske marked.

En mulig årsag til, at biograferne holder igen med at investere i fuld digitalisering af filmforevisning kan være, at de ikke sparer penge ved at skifte til den nye teknik. Der skal stadig være en tekniker til stede for at gribe ind, når der opstår et problem. Omvendt kan filmselskaberne spare penge, fordi det vil være både lettere og billigere at sende en DVD-plade eller en mindre harddisk med posten frem for pakkerne med dagens store spoler.

Forventninger og realiteter

Tilbuddet om at høre om biografens digitale teknik fascinerer så mange nordjyske PROSAmedlemmer, at filmforevisningen må flyttes til en større sal. Besøget i kontrolrummet vækker kommentarer fra blandt andre Eva Saxling:

- Det forgår ikke så digitalt, som jeg troede. Jeg havde ikke forventet at se en filmrulle, men nogle udskiftelige harddiske. Men selvfølgelig – halvanden million kroner for hver digital fremviser...

At se film i den nye biograf fremkalder til gengæld begejstring:

- Lydkvaliteten var utrolig god. I filmen

skete en stor eksplosion, og jeg havde fornemmelsen af at kunne mærke det i gulvet, stolerækkerne nærmest rystede. Jeg synes også, billedkvaliteten var god, det større lærred og man sidder godt i sæderne. Man kan ændre vinklen, så man ikke bliver træt i ryg og røv!

Forevisningen i Biocity får topkarakter:

- Det har noget at gøre med, at man godt vil have noget fagligt, men også noget socialt, siger Eva, der ikke har deltaget i et fagforeningsarrangement i de godt fire år, hun har arbejdet inden for faget

Cheftekniker Alan Lyman fortæller om den digitale afvikling af de gode, gamle spolefilm.

Ja til sociale islæt

Datalogistuderende Tommy F. Pedersen uddeler også roser.

- Jeg havde ikke forventet, at PROSA ville indbyde til sådan en aften. Jeg synes, det er fedt, at fagforeningen laver arrangementer, som ikke kun er kurser og udviklingsprogrammer, men at de også tænker fritiden ind i deres horisont. Blot synd, at der ikke er så mange arrangementer her i Aalborg som i Århus og København. Kommer der flere arrangementer, så er jeg også helt sikker på at deltage.

En filmelsker, der har oplevet kvalitets- og digitale biografer i både London og Århus, blåstempler det nye tempel i Aalborg, både hvad angår skærm, lyden i THX-norm, stolene og klima-anlægget. Samme koncept som i Århus, men faktisk bedre, mener Louise Danielsen, der arbejder i en af Aalborg Universitets edb-afdelinger.

- Jeg synes arrangementet fungerer som et godt oplæg til PROSAs foredragsrække. Det trak mange til, så man kunne høre, hvad der ellers er af arrangementer. Det er også godt set at tilbyde nye medlemmer halvt kontingent de første seks måneder. PROSA skal helt klart satse på it-faglige kurser, men det sociale trækker altid: Der kan godt være plads til at par stykker af den slags arrangementer om året.

- Jeg har meldt mig til hele rækken af arrangementer i foråret. Et om wireless netværk, som er utrolig relevante lige i øjeblikket, og et om at beskytte sig mod hackere. Det er jo altid relevant.

Ferieloven

Den 1. januar 2004 trådte en ændring af ferieloven i kraft. Ændringerne berører følgende områder:

AF MOGENS SØRENSEN, FAGLIG SEKRETÆR

- Princippet om at afholdelse af ferie ikke kan erstattes af kontanter er fortsat gældende, bortset fra den 5. ferieuge, hvis man kan få en aftale om det med sin arbejdsgiver.
- Lønmodtagere kan få udbetalt uhævet feriegodtgørelse, hvis beløbet drejer sig om et ansættelsesforhold, som er ophørt eller vedrører den 5. ferieuge.
- Beløb på højst 1.500 kr., efter fradrag af skat og arbejdsmarkedsbidrag, udbetales som udgangspunkt automatisk
- Beløb på mindre end 3.000, efter fradrag af skat og arbejdsmarkedsbidrag, kan udbetales efter anmodning fra lønmodtageren
- Uhævet feriegodtgørelse, for allerede afholdt ferie, kan lønmodtageren anmode om kommer til udbetaling, uanset størrelsen af beløbet.
- Forældelsesfristerne for krav på feriepenge er ændret fra 15. maj til 30. september efter ferieårets udløb.
- Datoen for at gennemføre sagen ved en retssag eller lignende er ændret fra 10. juli til 30. november efter ferieårets udløb.
- Overførsel af den 5. ferieuge til et nyt ferieår, kan aftales mellem lønmodtageren og arbejdsgiveren, hvis der er adgang hertil i en overenskomst, eller lønmodtageren ikke er omfattet af en overenskomst.

Optjening af ferie

Optjeningsprincippet er baseret på en 5-dages-uge og omhandler to grundlæggende begreber:

- Optjeningsåret, som er fra 1. januar til 31. december
- Ferieåret, som er fra 1. maj til 30. april.

Regnestykket ser således ud:

2,08 dg. x 12 mdr. = 24,96 dg.

svarende til 25 dg. = 5 uger optjent om året.

Lønmodtagere har ret til 25 dages ferie om året, uanset at de ikke har optjent til betalt ferie.

En lønmodtager, som ikke har optjent ret til betalt ferie hos en arbejdsgiver, fradrages 4,8 % af månedslønnen pr. dag, der holdes ferie.

Afholdelse af ferie

Ferien afholdes i året, som går fra 1. maj til 30. april (ferieåret).

Ferien afholdes med 5 dage om ugen, i princippet i hele dage. Princippet kan fraviges ved en kollektiv overenskomst, således at man aftaler, at ferien holdes i timer.

Hvis arbejdsugen er kortere end 5 dage, indgår de ugentlige arbejdsfrie dage tilsvarende i ferieugen i forholdsmæssigt omfang.

Det samme gælder, hvis man f.eks. arbejder i dag-, aften og nattevagter, og derudover har arbejdsfrie dage, skal arbejdsgiveren sørge for, at vagtdagene og arbejdsfrie dage indgår i ferien med et forholdsmæssigt antal.

Ferie kan holdes på halve dage, når det aftales med lønmodtageren, og når den halve feriedag holdes i forbindelse med en halv fridag, i henhold til overenskomst eller kutyme, f.eks. 1. maj og Grundlovsdag.

Feriedage kan ikke lægges på danske helligdage eller på dage, som i forvejen er fridage eller på det ugentlige fridøgn, normalt søndag. Ferie kan heller ikke lægges på aftalte afspadseringsdage. Ferien kan heller ikke holdes på dage, hvor lønmodtageren er afskåret fra at holde ferie, f.eks. under barsel og aftjening af værnepligt.

Hvis en lønmodtager normalt arbejder mandag til fredag, begynder ferien mandag morgen og slutter fredag ved normal arbejdstids ophør. Med andre ord er det den enkelte lønmodtagers normale arbejdstid, som er afgørende for, hvornår en ferie er påbegyndt og afsluttet.

Hvorvidt en lønmodtager kan kaldes på arbejde en weekend omkring en ferie, afhænger af arbejdsmiljølovens regler om hviletid og fridøgn, og af om der i henhold til ansættelsesaftalen eller

overenskomst er hjemmel til at pålægge lønmodtageren at arbejde i weekender.

Hvis en lønmodtager er syg, når ferien påbegyndes, er han ikke forpligtet at afholde den.

Sygemelding sker efter de i virksomheden gældende regler.

Det er vigtigt, at man sikrer sig, at beskeden når frem i tide, og at man får dokumentation herfor, f.eks. via fax eller e-mail.

Når man bliver rask, er man forpligtet til at møde på arbejde igen, uanset at det sker inden for den aftalte ferieperiode. Dog kan lønmodtageren, hvis han bliver raskmeldt i løbet af den planlagte ferieperiode, afholde resten af ferien, hvis han meddeler arbejdsgiveren dette i forbindelse med, at han raskmelder sig. Hvis han først bliver rask efter udløbet af denne perioden, skal der aftales, hvornår erstatningsferie skal afholdes.

Hvis man bliver rask og ikke kan genoptage arbejdet, fordi virksomheden er ferielukket, har man krav på fuld erstatningsferie.

Såfremt det er hovedferien på 3 uger, er det den, man har krav på et andet tidspunkt.

Strejke og lockout

Hvis man er ude i en overenskomstmæssig strejke eller er lockout, når ferien begynder, udskydes ferien.

Ferien kan kun holdes, hvis ferien er begyndt senest samtidigt med konflikten start.

Det formodes, at det samme gælder ulovlige eller overenskomststridige arbejdsstandsninger.

Hovedferien

Af ferien skal mindst 15 dage gives i sammenhæng. Det drejer sig om hovedferien, som skal holdes i perioden 1. maj til 30. september. Benævnt ferieperioden. Hvis lønmodtageren har optjent mindre end

15 dages ferie, er hele den optjente ferie at betragte som hovedferie.

Øvrige feriedage skal gives i sammenhæng af mindst 5 dages varighed, men kan lægges uden for ferieperioden. Hvis øvrige feriedage udgør mindre end 5 dage, skal de gives i sammenhæng. Dog kan øvrige feriedage gives som enkelt-dage, hvis driftmæssige omstændigheder taler herfor.

Arbejdsgiveren skal efter forhandling så vidt muligt imødekomme lønmodtagerens ønske om, hvornår ferien skal afholdes, herunder ønske fra lønmodtageren, om at afholde hovedferie i sit barns skolesommerferie. Fører forhandlingerne ikke til et resultat, bestemmer arbejdsgiveren, hvornår ferien kan lægges.

Planlagt ferie kan kun ændres i ekstraordinære tilfælde.

Hvis dette finder sted, skal arbejdsgiveren erstatte økonomisk tab, f.eks. ved afbestilling af rejse.

Arbejdsgiveren kan aldrig forlange, at en lønmodtager skal afbryde en påbegyndt ferie.

Er du opsagt

En opsagt lønmodtager kan ikke pålægges hovedferie i opsigelsesperioden, hvis opsigelsesvarslet er på 3 måneder eller derunder. Det gælder også, uanset om der tidligere er aftalt ferie.

Er en lønmodtager fritstillet, anses ferie for afholdt. For hovedferiens vedkommende skal opsigelsesvarslet være over 3 måneder eller forlænget med det antal feriedage, som ønskes afholdt. Hvad angår øvrige feriedage er varslet 1 måned, og de kan lægges før hovedferien. Dog skal overført ferie, jf. neden for, afholdes før anden ferie. For den overførte ferie er varslet også 1 måned.

Ovennævnte kan afviges ved individuel eller kollektiv aftale.

Overførsel af ferie for overenskomstdækkede lønmodtagere

En lønmodtager og en arbejdsgiver kan aftale, at optjent ferie ud over 20 dage kan overføres til det efterfølgende ferieår, hvis der er hjemmel til det i følge kollektiv overenskomst.

Da det kun er optjent ferie ud over 20 dage, som kan overføres, skal ferieoverenskomsten danne grundlag for, at lønmodtageren sikres mindst 4 ugers optjent ferie.

Det skal understreges, at aftalen sker mellem arbejdsgiveren og den enkelte lønmodtager, under forudsætning af at ovennævnte er opfyldt (hjemmel i over-

enskomsten).

Aftalen er kun gyldig, såfremt den er skriftlig og indgået inden ferieårets udløb den 30. april.

Hvis man holder ferie med feriegodtgørelse i stedet for med løn, skal det meddeles den, der administrerer ferieordningen. Som udgangspunkt er det FerieKonto, eller hvis man er omfattet af en ferieordning i henhold til kollektiv overenskomst. Meddelelsen skal være skriftlig og ske inden ferieårets udløb.

Hvis en lønmodtager fratræder, mister han retten til at holde mere end 5 ugers ferie, men skal have udbetalt det, der ligger ud over 5 uger. Den, der administrerer feriegodtgørelsen, udbetaler beløbet.

Overførsel af ferie for ikke-overenskomstdækkede lønmodtagere

En lønmodtager, som ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst om løn- og ansættelsesvilkår, kan aftale med arbejdsgiveren, at optjent ferie ud over 20 dage, kan overføres til det efterfølgende på lignende måde som de overenskomstdækkede lønmodtagere.

Løn under ferie og ferietillæg og feriegodtgørelse

En lønmodtager, der er antaget månedsvis eller forlængere tid, og som har ret til fuld løn på søgnehellidage og sygedage, får løn under ferie.

Herudover får lønmodtageren et ferietillæg på 1 % af lønnen i optjeningsåret. Ferietillægget udbetales senest samtidig med, at ferien starter. Hvis ferietillægget udbetales, før ferien begynder, kan det ikke kræves tilbagebetalt.

Hvis arbejdstiden på ferietidspunktet afviger mere end 20 % i forhold til optjeningsåret, reguleres lønnen under ferie forholdsmæssigt.

Udbetaling af feriegodtgørelse

Lønmodtageren kan få udbetalt feriegodtgørelse, uden at ferie holdes:

- Hvis han forlader arbejdsmarkedet af alders – eller helbredsmæssige grunde
- Hvis han flytter til udlandet og framelder sig CPR-registeret.
- Hvis han ved fratræden har mere end 25 feriedage til gode.

Fra Feriekonto kan lønmodtageren ved ferieårets begyndelse få udbetalt feriegodtgørelsesbeløbet, såfremt det ikke overstiger 1.000 kr. efter fradrag af skat

og arbejdsmarkedsbidrag.

I forbindelse med fratræden hos arbejdsgiveren kan lønmodtageren få udbetalt optjente feriegodtgørelsesbeløb, som ikke overstiger 500 kr. efter fradrag af skat og arbejdsmarkedsbidrag.

Hvis der opstår en feriehindring, som afskærer lønmodtageren i at afholde ferie inden for ferieåret, kan feriepengene komme til udbetaling. I henhold til feriebekendtgørelsen kan følgende forhold være en feriehindring:

- lønmodtagerens egen sygdom
- barsels- eller adoptionsorlov
- ophold i udlandet
- overgang til selvstændigt erhverv
- fængselsophold eller anden tvangsanbringelse
- deltagelse i konflikt
- værnepligt
- tvist med arbejdsgiveren og dennes nægtelse til at udbetale feriepenge

Udbetaling af feriegodtgørelse, løn under ferie eller ferietillæg ved ferieårets udløb

Feriegodtgørelsesbeløb på indtil 1.500 kr., efter fradrag af skat og arbejdsmarkedsbidrag, udbetales ved ferieårets udløb til lønmodtageren, hvis

- beløbet vedrører ferie ud over 20 dage
- lønmodtageren har været uafbrudt ansat hos samme arbejdsgiver fra et tidspunkt i optjeningsåret til ferieårets udløb

Uhævet feriegodtgørelsesbeløb på mindre end 3.000 kr., efter fradrag af skat og arbejdsmarkedsbidrag, udbetales efter anmodning fra lønmodtageren, hvis

- ferien er afholdt i et ansættelsesforhold

Uhævet feriegodtgørelse, uanset beløbs størrelse, kan udbetales efter anmodning fra lønmodtageren, hvis

- beløbet vedrører ferie ud over 20 dage
- der ikke er lavet en aftale om overførsel af ferie ud over 20 dage

Forældelse

Krav på feriegodtgørelse, løn under ferie eller ferietillæg forældes, hvis kravet ikke rejses over for arbejdsgiveren senest den 30. september efter ferieårets udløb.

Hvis arbejdsgiveren ikke opfylder kravet, forældes det, medmindre lønmodtageren senest den 30. november samme år søger kravet gennemført, f.eks. via sin organisation.

Ydelseskort:

Udfyld kortet rigtigt og få dine penge til tiden

ANNE HILDEBRANDT,
A-KASSELEDER I ÅRHUS

It-fagets a-kasse har et stort antal helt eller delvist ledige medlemmer, som hver måned får udbetalt ydelser fra a-kassen: dagpenge, uddannelsesgodtgørelse eller aktiveringsydelse. Desuden udbetaler vi efterløn, samt feriedagpenge til både ledige og medlemmer i arbejde.

Langt de fleste udfylder deres ydelseskort til tiden og kan disponere over pengene den sidste bankdag i måneden.

Udfyld alle felter

Men hver måned må vi returnere nogle kort, som f.eks. kun er delvist udfyldt, eller hvor vi ikke kan tyde tallene. Det

er rigtig ærgerligt, for det betyder ofte, at udbetalingen bliver forsinket.

Nogle gange bliver vi spurgt, om vi da ikke bare selv kan sætte de nuller, som mangler, eller om man overhovedet behøver at udfylde udfor f.eks. lørdag eller søndag.

Men kortet er en tro-og-love erklæring, som kun den, der skriver under, må udfylde. Hvis sagsbehandleren gør det, også selv om det sker med medlemmets accept – så mister kortet principielt sin gyldighed. Og det giver først og fremmest a-kassen problemer, fordi vi får delvis refusion fra staten for de ydelser, vi udbetaler – og

risikerer at miste refusionen, hvis vi ikke følger reglerne.

Hent erklæringerne på nettet

Hvis du får deltidsarbejde og ønsker at få udbetalt supplerende dagpenge, så læs vores pjeces: Supplerende dagpenge på www.prosa.dk/akasse/publikationer/. Du skal udfylde en erklæring til a-kassen som dokumentation for, at du har ret til supplerende dagpenge. Hent erklæringen på www.prosa.dk under a-kassen. Din arbejdsgiver skal udfylde en frigørelsesattest, hvis du har et opsigelsesvarsel. Attesten kan hentes på www.adir.dk under blanketter og ledighed-lønmodtagere.

Sådan udfylder du et ydelseskort:

- antal timer eller nul i kolonnen lønarbejde/timer, udfor alle dage, også lørdag eller søndag.
- antal timer eller nul i kolonnen selvstændig virksomhed udfor alle dage – hvis du har en selvstændig virksomhed
- kryds udfor et nyt kort, hvis du er helt eller delvist ledig i næste dagpengeperiode eller kryds udfor afmelding, hvis du er i arbejde i hele næste dagpengeperiode.
- Beløb udfor hver dag, hvis du har ukontrollabelt arbejde* eller er honorarlønnet
- Kryds udfor fulgt uddannelse, hvis du får uddannelsesgodtgørelse eller aktiveringsydelse, hvis nej, skriv hvorfor
- Husk underskrift og cpr-nummer, hvis det ikke er fortrykt
- Datér og send kortet til a-kassen sidste dag i dagpengeperioden

*Ukontrollabelt arbejde hvis arbejdsgiveren ikke kan kontrollere din arbejdstid. F.eks. fordi du arbejder hjemme. A-kassen udbetaler dagpenge minus det antal timer, som fremkommer, når din indtægt deles med omregningssatsen: 163,30.

Udfyld kortet korrekt første gang. Hvis du er i tvivl om noget, så klik ind på www.prosa.dk, og kig under a-kassen. Her får du detaljeret forklaret trin for trin, hvordan kortet skal udfyldes.

Efter- og Videreuddannelse AALBORG UNIVERSITET

Softwarekonstruktion på deltid

Diplom- og masteruddannelse eller enkelte moduler

- Sammensæt selv din videreuddannelse efter præcis dit behov
- Moduler i fx systemanalyse og design, objekt-orienteret programmering, distribuerede systemer, programmeringsparadigmer, algoritmik, softwarearkitektur og databaser, design af brugerflader samt beslutningsstøtte
- En halv ugentlig undervisningsdag samt projektarbejde

Ansøgningsfrist: 1. juni 2004

Studiestart: september 2004

Rekvirér brochure og ansøgningskema

it-vest

- samarbejdende universiteter

KONTAKT • 9635 9420 • evu@adm.aau.dk
www.aau.dk/evu

SUNDHEDSOMRÅDET

Data-konsulent til praksissektoren i Ringkøbing Amt.

Sygesikringen og Kvalitetsudviklingsudvalget i Ringkøbing Amt søger en data-konsulent. Du skal betjene praksissektoren i amtet og være WEB-redaktør for den del af sundhedsportalen, der drejer sig om ydelser fra sygesikringen.

Stillingen er foreløbigt for 3 år. Du skal arbejde på fuld tid og er organisatorisk knyttet til Sygesikringen. Desuden skal du arbejde tæt sammen med Sundhedsinformatik-afdelingen, de øvrige redaktører på sundhedsportalen, styregruppen for sundhedsportalen, samt Praksisudvalget.

Opgaver:

Du får to funktioner i stillingen. Den ene er som WEB-redaktør for sygesikringens oplysninger på www.sundhed.dk. Den anden funktion er som IT-konsulent, hvor du skal være med til at udvikle og udbrede brugen af IT i almen praksissektoren.

I arbejdet som WEB-redaktør skal du bl.a. udvikle og vedligeholde sygesikringens oplysninger på sundhedsportalen, deltage i styregruppens møder, og samarbejde med sygehusene og kommunerne om udvikling af sundhedsportalen.

I arbejdet som IT-konsulent skal du bl.a.

- være med til at støtte det gode patientforløb via brug af IT
- motivere praksis til øget brug af IT og kommunikation via IT
- rådgive om anskaffelse af IT-systemer
- rådgive om datasikkerhed
- fremme kvalitetsudvikling via brug af IT
- rådgive om kommunikation med det øvrige sundhedsvæsen, både teknisk og ved omlægning af arbejdsgange
- samarbejde med Sundhedsinformatikafdelingen om udvikling af kommunikation mellem sygehusene og almen praksis
- arrangere kurser for praksis og personale om IT

Kvalifikationer:

Vi forestiller os, at du har følgende kvalifikationer

- Solid viden om IT, erfaring fra og viden om sundhedssystemer
- Pædagogisk indsigt
- Er i stand til skriftligt og mundtligt at systematisere og formulere din viden,
- Kan handle selvstændigt og kompetent
- Kan samarbejde med andre ud fra respekt for faglighed og forskellighed

Har lyst til at arbejde med IT på mange forskellige niveauer.

Kendskab til praksissektoren og interesse for praksis-IT vil også være en fordel.

Løn- og ansættelsesforhold:

Din løn og ansættelse forhandles ud fra gældende overenskomst.

Yderrligere oplysninger om stillingen fåes ved henvendelse til kontorchef Lars Oppenhagen, tlf. 96 75 32 10 eller praksisudvalgsformand Tove H. Holm, tlf. 97 41 41 11.

Ansøgningsfrist:

Ansøgningen skal være Ringkøbing Amt, Sundhedssekretariat og sygesikring, Østergade 41, 6950 Ringkøbing i hænde **senest den 3. maj 2004 med morgenposten.**

Jeg er stolt over at være hacker, men jeg er ikke cracker

Flere artikler og annoncer i dagens Danmark, heriblandt PROSABLADET stiller hackeren i et dårligt lys. Man betragter det som noget negativt at være hacker.

Det er meget forkert.

Den korrekte oversættelse af en „hacker“ er „ekspert-programmør eller netværks-specialist“, læs mere på <http://www.fys.ku.dk/~omic/hacker-howto.html> eller

<http://www.catb.org/~esr/faqs/hacker-howto.html>.

Jeg tillader mig at mene, at hovedparten af PROSA's medlemmer er dygtige og dermed kan kaldes hackere. I så fald er det meget skidt, at PROSABLADET sætter sine egne medlemmer i dårligt lys.

En ond hacker (IT person) kalder man cracker.

Husk:

- Det var hackere, der opfandt internettet
- Det var hackere, der opfandt www
- Det var hackere, der opfandt UNIX
- Det er hackere, der arbejder med open source og bruger fritiden aktivt på at forbedre it-teknologien
- Det er crackere, der forsøger ødelægge det hele ved at bygge virus

*Torben Schou Jensen,
PROSA CSC*

Kamp mod vindmøller

Det er korrekt som Torben Schou Jensen gør opmærksom på i sit indlæg, at ordet hacker oprindeligt betyder programmør eller andre it-kyndige personer, der løser problemer i programmer og videreudvikler disse.

Betegnelserne hvide- grå- og sorte hackere er også blevet brugt. En „hvid hacker“ er det samme, som Torben vil betegne som en hacker. „Grå hackere“ er folk, der går på eller lige over kanten af, hvad loven tillader, og „sorte hackere“ er folk, der foretager direkte ulovlige handlinger (indbrud i it-systemer, sabotage af hjemmesider mv.) også kaldet „crackere“.

Medierne har imidlertid erobret betegnelsen „hackere“ fra it-miljøet og i stort omfang gjort den synonym med en

betegnelsen en „sort hacker“ eller en „cracker“. At få ændret denne nye betydning af ordet opfatter vi imidlertid som et dødfødt projekt.

Redaktionen

Elektronisk sladrehank

Endnu en artikel i rækken om arbejdsgiverens mulighed for at overvåge.

Men hvem er den person som arbejdsgiveren kan udkommandere til at gøre arbejdet?

En person der bagefter vil sige: „jamen jeg handlede efter ordre“

Nuvel. Og hvis din arbejdsgiver beder dig om at begå et bankrøveri, så siger du også bare ja?

Her kommer straffelovens paragraf 263: 27. kapitel

Freds- og ærekrænkelser

§ 263. Med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget

1. bryder eller unddrager nogen et brev, telegram eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet,

2. skaffer sig adgang til andres gemmer,

3. ved hjælp af et apparat hemmeligt aflytter eller optager udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som han ikke selv deltager i, eller hvortil han uberettiget har skaffet sig adgang.

Stk. 2. Med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et anlæg til elektronisk databehandling.

Stk. 3. Begås de i Stk. 1 eller 2 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særlig skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 4 år.

Så hvem har lyst til at komme 6 mdr. i fængsel?

Eller hvem har lyst til at fortælle nogen, at de har fundet ud af, at jeg har kommunikeret med PROSA i en privat mail? Kunne det være „andre særlig

skærpende omstændigheder“? Ja da. Hvis arbejdsgiveren har en fagforeningsfjendtlig dagsorden, er det at sidestille med spionage mod konkurrenter.

Måske. Hvem tør løbe risikoen? 4 år bag tremmer?

Hele debatten om overvågning kører, som om der ikke var lov her i landet.

Per Eggertsen

Forkortet af red

Re: Elektronisk sladrehank Hej Per

Jeg har læst dit spændende indlæg, og jeg er helt enig i din fremstilling af loven. Desværre kan vi de facto konstatere, at det ikke afholder arbejdsgivere fra at lure. Og endnu værre: der sker dem heller ikke noget, når de gør det. Det har ikke været muligt for os at få politi og anklagemyndighed til at rejse tiltale.

Datatilsynet kan ikke sanktionere overskridelser og vil end ikke kommentere lovligheden, når der er en verserende sag. Fakta er, at både politi, anklagemyndighed og Datatilsynet vægter arbejdsgiverens evt. interesse i lureriet meget højt.

Det er måske en del af forklaringen på at nogle føler sig pressede. Jeg er enig med dig i, man må ikke udføre strafbare handlinger, blot fordi chefen beordrer det. Det er også vores opfordring ikke at udføre den slags ordre, men i stedet straks kontakte PROSA.

*Hanne Lykke Jespersen,
faglig sekretær.*

Forkortet af red.

It-sikkerhed: John Wayne og Jesse James på skovtur!

Her er en kommentar til PROSABladets tema om sikkerhed.

Jeg læste i MetroExpress, at der nu er kommet et system til at detektere og håndtere forsøg på hacking. I artiklen nævnes som eksempel et DoS angreb, hvor systemet forsøger samme at give igen af samme skuffe. Her er, hvordan scenariet ville se ud: Der forudsættes, at an er et system der bruges til angreb, og at M er målet. Målet angribes af a1..100, dette opdages, og systemet retalierer. Nu er problemet bare, at det aldrig er hackerens eget system – der

bruges, men systemer der allerede er taget kontrol over. Resultatet er altså at nettet belastes for til sidst at bryde ned. Dette er selvfølgelig worst case.

Lad os tage noget meget vigtigt – CPR-registret! Hvor godt er vi egentlig beskyttet. Personligt kender jeg tre metoder til at få adgang:

- Køb en udrangeret PC fra kommunen. Tit slettes diske ikke på disse maskiner, og man kan relativt nemt få adgang til kommunens systemer!
- Smid en sten gennem ruden og løb. Kom tilbage en time senere og fjern den træ-plade politiet har sat op – og bare rolig - alarmeren går ikke i gang! Vend et par tastaturer om, og mon ikke der skulle være en post-it med ord, som bruger og kode.
- "Bag" på en af de ansatte og dokumenter forholdet. Det kan lade sig gøre at tvinge folk til at udlevere oplysninger. De vil jo ikke gerne have at ægtefællen finder ud af det lille sidespring.

Ovennævnte metoder er konstateret ved selvsyn og ikke bare opstået ud af fri fantasi!

Det burde være klart for enhver, at de største trusler ikke imødegåes ved at købe den største og dyreste firewall og forbyde folk at bruge nettet til noget som helst.

Essensen er, at intet program kan gøre noget det ikke er programmeret til. En bedre løsning ville være at have nogle sikkerhedsfolk siddende og overvåge systemet.

En sådan person ville også undre sig over, hvorfor nogen går i databasen klokken 01:34. Det kunne være en der arbejder over. Det kunne være en hacker. Et program ville ikke kunne skelne!

Og alt andet lige vil det give arbejde til en del folk, hvis et it-system skal overvåges 24-7.

*Niels-Arne
Nørgaard Knudsen*

Forkortet af red.

802.11 Wireless Local-Area Network Fundamentals

802.11 Wireless LAN Fundamentals gives you the background and practical details you need to select, design, install, and run your own WLAN. This book begins with an

overview of Ethernet technologies, 802.11 standards, and physical layer technologies, providing you with a frame of reference for the rest of the book. Subsequent chapters address challenges and solutions associated with security, mobility, and QoS. Radio frequency fundamentals are reviewed in detail, as are site-surveying methods. A series of case studies that highlight WLAN design considerations in various business environments helps place all the concepts covered in this book in the context of real-world applications.

Pejman Roshan
 ISBN: 1587050773
 Normalpris kr. 477,-
 Medlemspris kr. 382,-

How to Do Everything with Microsoft Office InfoPath 2003

Tap into the power of the newest member of Microsoft's Office suite. Learn to use InfoPath's robust set of tools to capture information that's locked away in document-based forms. Quickly

create forms and data-gathering applications that use XML to separate form and content. This "raw" information can then be integrated into back-end systems, providing an end-to-end solution for data capture in the enterprise.

David McAmis
 ISBN: 0072231270
 Normalpris kr. 246,-
 Medlemspris kr. 197,-

Object-Oriented Programming with ActionScript 2.0

This book is designed to provide readers with an understanding of object-oriented programming, ActionScript 2.0, and the interaction of the two. Section 1 begins with an in-

troduction to ActionScript 2.0 and the specifics of building classes in AS2. Other topics of discussion include adding properties and methods to classes, inheritance, interfaces, inter-object communications, the details and implications of object-oriented design as a process, and working with and building components. Section 2 investigates the server side of applications. In the new Rich Internet Application paradigm, Flash MX 2004 is used as the user interface to an Internet based Client-Server application, and we will frequently need to interact with other server based technologies. Chapters discuss the importance of the server model; specific methods to interact with different server side technologies, including WebServices, XML files, and even simple text files; and the specific ramifications of working with the Flash Communication Server. Section 3 ties all of the concepts presented in the first two sections together by building a single cohesive application. Step-by-step procedures for conceptualizing and building the

application are provided along with detailed coverage of how to debug and optimize the application.

Jeff Tapper
 ISBN: 0735713804
 Normalpris kr. 470,-
 Medlemspris kr. 376,-

Exploiting Software

How does software break? How do attackers make software break on purpose? Why are firewalls, intrusion detection systems, and antivirus software not keeping out the bad guys?

What tools can be used to break software? This book provides the answers.

Exploiting Software is loaded with examples of real attacks, attack patterns, tools, and techniques used by bad guys to break software. If you want to protect your software from attack, you must first learn how real attacks are really carried out.

This must-have book may shock you--and it will certainly educate you. Getting beyond the script kiddie treatment found in many hacking books, you will learn about

Aviel D(link) Rubin
 ISBN: 0201786958
 Normalpris kr. 530,-
 Medlemspris kr. 424,-

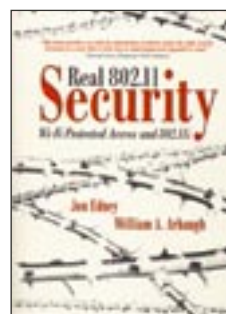
Månedens tilbud for
 Prosa-medlemmer

FTU BOGHANDEL

Halmstadgade 6, 8200 Århus N
 Tlf: 86100338 Fax: 89373555
 E-mail: ftu@ats.dk
 www.ftu.dk

Real 802.11 Security

Jon Edney
 ISBN: 0321136209
 Normalpris kr. 480,-
 Medlemspris kr. 360,-

Freelance eller selvstændig

- uden besvær med administration, moms, skat og dagpenge

Teknik & Design Freelancebureau

Lettere at være selvstændig

Nu kan de frie fugle komme ind under freelancebureaus trygge vinger og være selvstændige på lønmodtagervilkår. Slip for at tænke på regnskab, ATP, arbejdsmarkedsbidrag, pensionsbidrag, skat, feriepenge etc. Teknik og Design administrerer dine opgaver for 16% af fakturasummen og giver dig rådgivning og hjælp til administration, samtidig med at du får nye jobs og opgaver direkte ind i din mailbox.

Charlotte Dahm Christensen fra Teknik & Design fortæller mere om, hvad Teknik & Design kan gøre for dig i:

København den 22. april fra 17-19:30 i Ahlefeldtsgade 16

Odense den 29. april fra 19-21 i Overgade 54

Århus den 5. maj 17-19:30 i Møllegade i Møllegade 9-13

Du kan bruge Teknik & Design, hvis:

- du er ledig og får tilbudt en opgave af en virksomhed, uden ansættelses, men med regning med moms for udførelsen.
- du går og drømmer om at blive selvstændig
- du er freelancer med momsregistreret virksomhed under 30 timer om ugen, og ind imellem har brug for at få registreret egentligt lønmodtagerarbejde på din dagpengeseddel
- du er selvstændig eller freelancer, der ønsker hjælp til de administrative funktioner eller rådgivning
- du leder efter jobs og projekter. Find dem i Teknik & Designs jobdatabase.

Hold øje med www.prosa.dk for evt. ændringer

Informationsmøde om tillægsforsikringer

Nu kan du tegne en tillægsforsikring gennem PROSA hos Tryg. Du kan tegne tillægsforsikringen, hvis du vurderer, at du har brug for et ekstra supplement til dagpengene, hvis du bliver ledig.

Det er et forsikringsprodukt, hvilket indebærer, at der en række forudsætninger som skal opfyldes, såfremt forsikringen skal komme til udbetaling. Hovedkravene er, at man ikke selv må være skyld i ledigheden, at man har haft arbejde i mindst 12 måneder inden forsikringen kan tegnes, at man har betalt til forsikringen i mindst 6 måneder, og at man er medlem af både PROSA og PROSAs a-kasse (It-fagets og Merkonomernes a-kasse).

Informationsmødet vil blive afholdt i København **den 18. maj, kl. 17.30 i Ahlefeldtsgade,** og du vil kunne læse mere om arrangementet på www.prosa.dk eller på www.prosa.dk/oest.

Tilmelding til Malene Meisner på mam@prosa.dk

Gå- hjem møde

Kender du grænserne for dit private forbrug af internet og email på arbejdet ?

m/ advokat Henrik Karl Nielsen

- Hvad kan jeg blive fyret for
 - Har min virksomhed en internet- og mail politik
 - Hvad kan gå under arbejdsrelevant
 - Hvad skal der til for at det er racistisk og ikke sjovt
 - Hvad bliver betragtet som seksuelt indhold
 - Hvor meget privat surf kan jeg tillade mig
 - Hvor meget personligt chat kan jeg tillade mig
- og meget meget mere

Gå-hjem møde den 4. maj kl. 17.30

Læs mere på prosa.dk/oest, tilmelding til mam@prosa.dk

PROSA/STUD og Prosa i Odense indbyder til foredrag om IT-sikkerhed.

Den 25. maj
kl. 16.30 - ca. 20.00

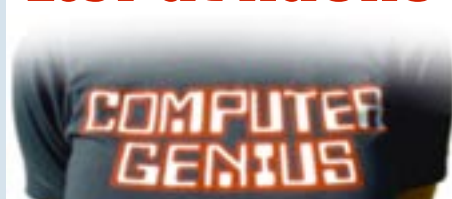
Bankdata
Erritsø Bygade 102

7000 Fredericia

Tilmelding på: www.prosa.dk

Beskyt dig selv

Lær at hacke

Du får mulighed for at lære hvordan man bla. ved hjælp af hacking sikrer sine netværk og computere mod angreb.

Sikkerhedseksperter Henrik Kramshøj vil give en live hacking

**Fredericia
25. maj**

Kære medlemmer

Det er nu lykkedes at få dubleret vores meget populære hacker workshop, som bla. gentages i september. Gå ind på www.prosa.dk/kursus/ for nærmere oplysninger. I samme boldgade er "Computer Forensics", som desværre også er fyldt op. Også dette arbejder jeg på at dublere. Læs mere om disse og andre kurser neden for.

Husk, at PROSA har samarbejdsaftaler med 12 kursusudbydere, der alle tilbyder PROSA medlemmer betydelige rabatter. Se mere på www.prosa.dk/kursus/

Hacker Workshop

Hacker Workshopen giver dig mulighed for at teste og vurdere sikkerheden i din egen installation gennem undervisning i brug af de tilgængelige værktøjer, som hackere bruger mod systemer på internettet. Deltagerne vil lære om angreb og sikkerhedsproblemer i netværk og TCP/IP. De nyeste metoder vil blive gennemgået fra bunden af OSI-modellen og op til højniveau problemer, eksempelvis angreb mod webservere.

Beskyt dig selv - lær at hacke

For de medlemmer, der ikke føler at de vil kaste sig ud i en hel workshop om hacking, har vi arrangeret et foredrag med de vigtigste pointer. Dvs. at du kan få et overblik over, hvilke metoder hackere benytter sig af for at kompromittere systemer. Foredraget kan selvfølgelig også bruges som appetitvækker til workshopen.

Computer Forensics

Computer Forensics består af bevarelse, identifikation, sikring, dokumentation og forståelse af computerdata – typisk i forbindelse med hackerangreb og forbrydelser. Computere og netværk ud-

sættes dagligt for angreb – fra interne medarbejdere og eksterne hackere. Det er nødvendigt at forberede sig på sikkerhedshændelser. Derved kan man reagere fornuftigt og minimere skaden og omkostningerne ved hændelser.

UML Essentials

Et af vores mest værdsatte kurser beskæftiger sig med Unified Modelling Language (UML) – en etableret international standard og notation til at specificere, visualisere, konstruere og dokumentere alle elementer i et software-system.

Linux Servere

Byg via en case et servermiljø i Linux. Kurset er blevet stærkt rost de gange, det er blevet holdt.

Wireless lan i praksis

PROSA i Nordjylland og PROSAs kursusafdeling glæder sig over at kunne præsentere dette foredrag om trådløse netværk. Foredraget går meget i dybden med forklaringer på wireless teknologier, og du vil komme hjem med praktiske anvisninger på bla.

Standarder: Hvilke standarder findes, og hvilke bruges rent praktisk?

Hardware: Typer af access points og antenner, hvordan/hvor placeres access points og antenner bedst?

Faldgruber: Hvad er de mest „normale“ faldgruber? Hvad skal man huske?

Programmer: Programmer til test af performance og sikkerhed? Andre nyttige programmer?

Vel mødt til PROSAs kurser.
Jesper Svarre / kursus@prosa.dk

Dato	Form	Emne	Sted
17-18/4	Kursus	XSLT	Århus
24-25/4	Workshop	Lær at hacke	Århus
24-25/4	Kursus	Apache	København
27/4	Foredrag	Computer Forensics	København
29/4	Foredrag	Wireless lan i praksis	Aalborg
8-9/5	Kursus	Webservices	København
15/5	Kursus	UML Essentials	København
15-16/5	Kursus	Linux servere	Århus
22-23/5	Workshop	Lær at hacke	København
27/5	Foredrag	Beskyt dig selv – lær at hacke	Aalborg
29-30/5	Kursus	Webservices	Århus
5-6/6	Kursus	Computer Forensics	København
5-6/6	Kursus	Apache	Århus
12-13/6	Kursus	Intro til PHP	København
19-20/6	Kursus	Intro til PHP	Århus
6/11	Kursus	Databasesdesign	København
7/11	Kursus	SQL	København

Med forbehold for ændringer i program og indhold

Tilmelding, tid, sted, priser,
andre kurser og arrange-
menter og meget mere kan
du finde på
www.prosa.dk/kursus/

Wireless roadshow

PROSA/Øst indbyder til foredrag om:

Trådløst lan i praksis

PROSA/Øst og PROSAs kursusafdeling glæder sig over at kunne præsentere dette foredrag om trådløse netværk.

To eksperter fra Wire.less.dk holder dette foredrag om det praktiske i at lave WLAN.

Terminologi

• Hvad snakker vi om? Kort gennemgang af forkortelser og begreber

Standarder

• Hvilke standarder findes og hvilke bruges rent praktisk?

Hardware

• Typer af access points og antenner.
• Hvordan/Hvor placeres access points og antenner bedst?

Faldgruber

• Hvad er de mest »normale« faldgruber?
• Hvad skal man huske?

Programmer

• Programmer til test af performance og sikkerhed?
• Andre nyttige programmer?

Der vil ikke være mulighed for at teste trådløse produkter.

Wire.less.dk har erfaring fra u-lande, firmaer, boligforeninger og taxacykler ;-).

Varighed: 3,5 timer

Arrangør: PROSA/Øst og kursusafdelingen.

Undervisere: Tomas Krag og Sebastian Büttrich - Wire.less.dk

Pris: Gratis for medlemmer.
Medlemmer kan også medbringe en kollega gratis.

Tid og sted: 13/5 kl. 17.30 - 21.00,
PROSA, Ahlefeldtsvej 16,
1359 Kbh. K

Tilmelding til mam@prosa.dk med angivelse af navn, adresse og telefonnummer samt navn på evt. kollega, der tager med.

FAGLIGE KURSER 2004

GRUNDMODUL 2

Tanken med GRUNDMODUL 2 er at give deltagerne et nuanceret indblik i, hvad der kræves for at kunne varetage egne og kollegaers interesser.

GRUNDMODUL 2 danner grundlag for tillidshverv som tillidsrepræsentant, SU-medlem, sikkerhedsrepræsentant eller lignende.

Indhold:

Udgangspunktet for GRUNDMODUL 2 er en case, som skal gøre kursisterne mere rutineret i at løse de faglige opgaver, man kan møde på en it-arbejdsplads i dag.

- Introduktion til ansættelseskontrakter
- Gennemgang af den virksomhed som dannede rammen om casen. Efterfølgende blev forholdene i virksomheden ændret, og deltagerne skulle arbejde med ændringerne i forhold til funktionærloven og deres ansættelseskontrakter.
- Eksempler på arbejdsmiljø.
- Dagpenge systemet.

Hvem

Det er ikke et krav, at man har gennemført GRUNDMODUL 1 eller har erfaring som tillidsrepræsentant eller APR'er for at deltage i Grundmodul 2. Det vil dog være en fordel for deltagerne, at de har et vist kendskab til funktionærloven, kontraktforhandlinger og arbejdsmiljø.

”Hvad får jeg ellers?”

Udover det faglige indhold i PROSAs tillidsrepræsentantuddannelse skaber PROSAs faglige kurser ofte basis for et socialt netværk, som vi ved, mange efterfølgende har gjort brug af både i forhold til opståede situationer på arbejdspladsen samt i forhold til kompetenceudvikling og privat. Der vil således være rig lejlighed til at udveksle erfaringer med andre it-folk.

Næste skridt:

Hvis man efter at have gennemført GRUNDMODUL 2 har lyst til at udbygge sin viden yderligere, er der mulighed for at tilmelde sig et af de andre GRUNDMODULER.

G-6 for forhandlere.

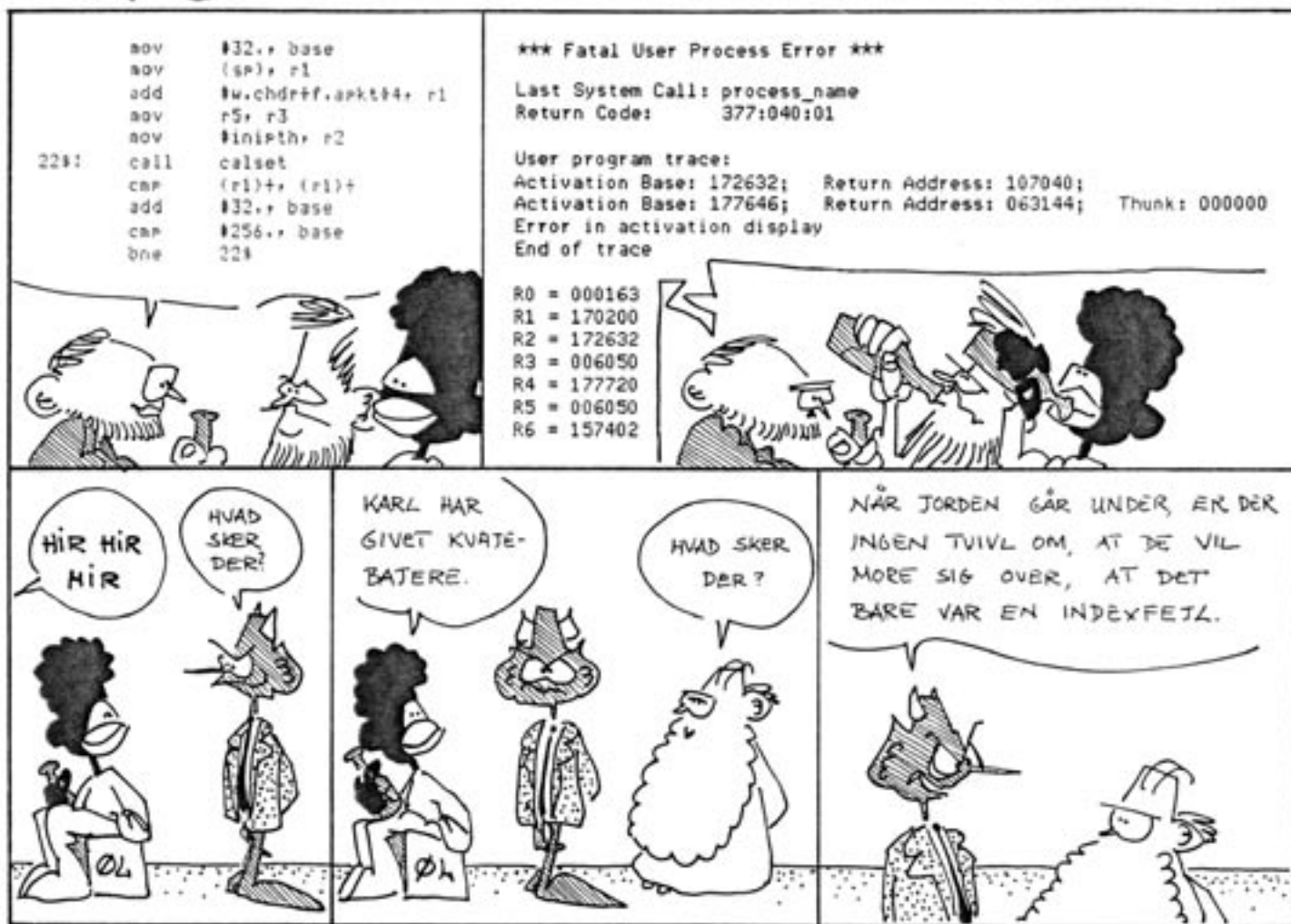
Med Grundmodul 6 vil vi gerne give PROSAs forhandlere og tillidsrepræsentanter lejlighed til at udvikle deres forhandlingsteknikker. Vægten på kurset ligger på praktiske øvelser og en høj grad af deltagerinddragelse.

En del af kurset vil også dreje sig om erfaringsudveksling og om de aktuelle forhandlingssituationer, deltagerne står i. Der må derfor påregnes nogen tid til forberedelse inden kurset.

Målgruppe: Øvede forhandlere og tillidsrepræsentanter

Tid og sted: 30. september til 2. oktober 2004, Blommenslyst Kro ved Odense

www.prosa.dk

PROSA Forbundet af it-professionelle

Hovedkontor, a-kasse, afdelingskontor og lokalkontor

København
Hovedkontor og A-kasse
 Ahlefeldtsgade 16,
 1359 Kbh. K.
 Kontortid: kl. 10-15
 Tlf.: 3336 4141
 fax: 3391 9044
 A-kassen Kbh.: 3336 4142
 E-mail:
 akasse-kbh@prosa.dk
 formand@prosa.dk
 faglig-kbh@prosa.dk

Århus
Afdelingskontor
 Møllegade 9-13,
 8000 Århus C.
 Kontortid: kl. 10-15
 Tlf.: 8730 1414
 fax: 8730 1415
 A-kassen tlf.: 8730 1401
 E-mail:
 faglig-arh@prosa.dk
 akasse-arh@prosa.dk

Odense
Lokalkontor
 Overgade 54
 5000 Odense C
 Kontortid: kl. 10-15
 Tlf.: 6617 9211
 fax: 6617 7911
 E-mail:
 faglig-ode@prosa.dk

Aalborg
Lokalkontor
 Steen Blichersgade 10,
 9000 Aalborg
 Kontortid: Sidste torsdag
 i hver måned kl. 13-18
 Tlf.: 9816 9130
 Fax: 9816 4730

Lokalafdelinger

PROSA/CSC
 Sekretær: Peter Gulstad
 Retortvej 6-8, 2500 Valby,
 Tlf. 3614 4000

PROSA/SAS
 Formand: Annette Hansen
 Engvej 165, 2300 Kbh. S.
 Tlf.: 3232 0000

PROSA/STAT
 Ahlefeldtsgade 16,
 1359 Kbh. K.
 Tlf.: 3336 4121

PROSA/VEST
 Møllegade 9-13,
 8000 Århus C.
 Tlf.: 8730 1405

PROSA/ØST
 Ahlefeldtsgade 16,
 1359 Kbh. K.
 Tlf.: 3336 4127

PROSA/STUD
 Ahlefeldtsgade 16,
 1359 Kbh. K.
 Tlf.: 3336 4141

Formanden, næstformand og faglige sekretærer

Peter Ussing
 Formand
 Direkte: 3336 4767
 Mobil: 2819 8497
 E-mail: peu@prosa.dk

Steen Andersen
 Faglig sekretær
 Direkte: 3336 4121
 Privat: 3542 6975
 E-mail: san@prosa.dk

Hanne Lykke Jespersen
 Faglig sekretær
 Direkte: 8730 1405
 Privat: 8641 5494
 E-mail: hlj@prosa.dk

Mads Kellermann
 Faglig sekretær
 Århus: 8730 1406
 Privat: 8676 1160
 E-mail: mke@prosa.dk

Niels Bertelsen
 Næstformand
 Direkte: 3336 4123
 Privat: 4495 3906
 E-mail: nib@prosa.dk

Eva Birch Christensen
 Faglig sekretær
 Direkte: 3336 4128
 Privat: 3585 8220
 E-mail: ebc@prosa.dk

Carsten Larsen
 Faglig sekretær
 Direkte: 3336 4198
 Mobil: 2962 0295
 E-mail: cla@prosa.dk

Mogens Sørensen
 Faglig sekretær
 Direkte: 3336 4127
 Privat: 3391 4649
 E-mail: mos@prosa.dk

Hack en cola

En ny pepsi-kampagne i USA lover gratis sange fra Apples iTunes. Koden til det gratis musiknummer er gemt i kapslen på hver tredje læskedrik. Men kampagnen lider under alvorlige sikkerhedsfejl. Koden kan hackes...

AF KARSTEN BENGTSSON,
SAN FRANCISCO

Forbrugere har længe ønsket billig, legal musik, der kan nedtages fra internettet.

Men musikindustrien i USA har stort set ignoreret dette ønske og svaret igen med en stribe retssager mod de brugere, der har tilladt sig at dele musik via diverse "file-sharing" portaler på internettet.

Senest er en 64-årig dame blevet slået i retten. I et brev fra RIAA (Recording Industry Association of America) beskylder man den ældre dame for at have nedtaget tusindvis af ophavsretlige beskyttede sange via undergrundsportalen KaZaA. Fru Ward, som damen hedder, er dog noget forvirret over beskyldningen. Hun siger, at hun har meget lidt forstand på computere og bruger den kun til at sende e-mails fra.

I anklageskriftet mod den 64-årige Ward hedder det endvidere, at hun i stor udstrækning har udvekslet musiknumre med hiphopkunstnere som Snoop Dogg. Men fru Ward bedyrer, at hun på ingen måde er fan af Snoop Dogg eller andre hiphoppere, men helst hører ældre irske folkesange indspillet på grammofonplader.

Ifølge Mike Godwin fra organisationen Public Knowledge, så er det helt bevidst, at musikindustrien sagsøger folk i alle aldersgrupper.

- Hvis de kun retsforfølger hardcore hackertyper, der kalder sig "Tattoo Guy", som sælger pirat-kopier fra bagsmækken af deres truck, så vil ingen almindelige mennesker føle, at de også kan komme i skudlinjen, siger Godwin.

En gratis sang

Om man kan lide det eller ej, så synes musikindustriens hårde linje at have givet resultater. Antallet af brugere til KaZaA og de andre file-sharingsportaler er faldet dramatisk, mens salget af cd'er er steget gennem de seneste tre måneder. De mange retssager – og truslerne om flere – har også givet vind i sejlene for en række lovlige musik-portaler på nettet – først og fremmest Apples iTunes, der nu også findes i en Windows-venlig udgave.

Denne udvikling har medført at også gamle, kommercielle firmaer er begyndt at interessere sig for online musik. Senest har det amerikanske læskedrikfirma Pepsi indledt et samarbejde med Apples iTunes om – i et pr-fremstød – at forære en række gratis online-sange til forbrugere. Den nye kampagne, der blev lanceret under tv-dækningen af Super Bowl, lover, at der i hver tredje Pepsi-cola findes koden til en gratis download-sang.

Så langt så godt.

Men det viser imidlertid, at den nye Cola kan hackes.

Nyheden blev først offentliggjort på Macmerc.com, der er et online-forum for Mac-brugere og -udviklere. Websitet beskrev i detaljer, hvordan tørstige og musikelskende forbrugere kunne få fat i de gratis sange – og undgå nitterne. En illustration viste nøjagtigt, hvordan Pepsi-flasken skulle hældes – 25 grader på skrå – hvorved skriften i toppen af kapslen kunne læses.

Kunne man læse beskeden "try again"

havde man fat i en umelodisk flaske. Kunne man skimte en række talkoder, havde man fingrene i en flaske, der indeholdt løftet om en gratis sang fra iTunes.

En henvisning senere på dagen på Slashdots website satte yderligere gang i udviklingen. Timer efter var Macmerc.coms hjemmeside i knæ under mængden af henvendelser.

I sandhedens tjeneste

Sagen måtte testes. Klokkeren præcis 10 næste morgen begav deres udsendte sig hen til den nærmeste kiosk for at undersøge sagen nærmere. På en hylde fjern i en krog befandt der sig en række kasser med pepsiflasker. Et skilt angav endvidere, at promoverings-kampagnen var gældende i forretningen. I hver tredje flaske ville der således findes en kode, der kunne bruges til at indkassere en gratis sang hos iTunes.

Jeg tog en flaske ned fra hylden og hældte den de angivne 25 grader på skrå. Det var vanskeligt at se noget. Jeg forsøgte at dreje flasken rundt, men samtidig holde den i de kritiske 25 graders hældning.

Jeg kunne fortsat kun se den mørke væske og lidt hvidt af kapslen. Således ingen kode eller anden form for flaske-post.

Det skal dog – i sandhedens tjeneste – oplyses, at lokalet var temmelig mørkt, samt at indehaveren begyndte at kigge nysgerrigt på denne kunde, der vedblev med at undersøge hans Pepsi-sortiment i en konstant 25 graders hældning.

Til sidst besluttede jeg mig at købe flasken – gratis sang eller ej.

Ude i dagslyset havde jeg mere held med det analog hacker-forsøg. Ved at genpositionere flasken med den mørke, boblende væske i den korrekte 25 graders vinkel, lykkedes det mig rent faktisk at ane budskabet i toppen af flasken.

"Try again", stod der.